

Obsah

AKTUALITY

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR.....	2
Dočasný zákaz výkonu auditorské činnosti na vlastní žádost po novele zákona o auditorech.....	2
Noví auditori složili slavnostní slib.....	3
Spolupráce mezi KA ČR a ICAEW.....	4
Dohoda o uznávání zkoušek s ICAEW podepsána.....	6

TÉMA ČÍSLA – FÚZE

Analýza fúzí realizovaných mezi lety 2010 až 2013 (<i>Jakub Žerebný</i>).....	8
Analýza vývoje přeshraničních fúzí v České republice (<i>Lenka Schneiderová</i>).....	10
Změny zákona o přeměnách obchodních společností a družstev po 1. lednu 2014 (<i>Jan Šafránek, Lola Lastovičková</i>).....	13
Daňové súvislosti cezhraničnej fúzie na Slovensku (<i>Mária Janušková, Peter Ďanovský</i>).....	20
Přenos daňové ztráty při tuzemské nebo přeshraniční fúzi (<i>Jana Skálová</i>).....	25
Rozhovor s Janem Šafránkem	
Historie přeměn za posledních 10 let.....	30
Test: Přeměny obchodních společností.....	32

K DISKUI

Účetní zobrazení záloh na podíly na zisku (<i>Milan Zelený, Petr Kříž</i>).....	33
---	----

ZE ZAHRANIČÍ

Mezinárodní workshop „Účetní výkaznictví v Evropě“ (<i>Libor Vašek, Marcela Žárová</i>).....	37
--	----

RECENZE

Vnější a vnitřní kontrola z pohledu managementu.....	38
Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele.....	39

e-příloha Auditor 9/2014

- Téma čísla – Fúze
- Právo a rekodifikace
- Zaznamenali jsme

Toto číslo vyšlo **28. 11. 2014**
Uzávěrka pro příjem podkladů
pro další číslo je **1. 12. 2014**

Kvalita auditu závisí také na kvalitě vzdělávání

Libuše Müllerová

Ze strany regulátorů auditorské profese je čím dál víc kladen důraz na její kvalitu. Členové dozorčí komise na svých dohlídkách u auditorů sledují mimo jiné i dodržování auditorského standardu ISQC 1, který stanoví pravidla pro provádění kvalitních auditů, jejichž dodržování je pro všechny auditory povinné. Znalost nejen tohoto standardu, ale i ostatních auditorských standardů, aplikačních doložek Komory auditorů a etického kodexu jsou základní podmínkou kvalitní práce všech auditorů a také náplní vzdělávacích programů Komory.

Vzdělávání auditorů zajišťuje Komora ve dvou výběrech. Výbor pro auditorské zkoušky se věnuje vzdělávání před vstupem do profese a jeho činnost se týká uchazečů, kteří se chtějí stát auditory. Výbor pro kontinuální profesní vzdělávání (KPV) zajišťuje kurzy již pro auditory provozující auditorskou praxi v zájmu udržení jejich vysoké odbornosti. Oba výbory pak řídí vrcholný orgán Komory – výkonný výbor, jemuž předkládají výsledky své práce a který je hodnotí a vyjadřuje se k jejich činnosti.

Kromě komorových orgánů sleduje činnost Komory a jejich výborů také Rada pro veřejný dohled nad auditem. Oblast vzdělávání má na starosti v této radě výbor pro vzdělávání a zkoušky. Jeho členové navštěvují a hodnotí kurzy jak zkouškového výboru, tak výboru pro KPV. V letošním roce dostal tento výbor za úkol zabývat se zjištěními dozorčí a kárné komise s tím, aby na základě nálezů při dohlídkové činnosti u auditorů zpracoval pro oblast vzdělávání doporučení, na které oblasti ve vzdělávacích kurzech

se zaměřit, aby se zvýšila kvalita prováděných auditů. Výbor připravil pro Komoru materiál s názvem „Úloha vzdělávání při preventivním zvyšování kvality práce auditorů“, který byl projednán na říjnovém společném výjezdním zasedání výkonného výboru, dozorčí komise a kárné komise.

Na základě zjištěných nedostatků v práci auditorů, které jsou v tomto materiálu shrnuty, obdržela Komora doporučení pro práci v oblasti vzdělávání ve dvou směrech. Zkouškový výbor by měl věnovat větší pozornost obsahu přípravných kurzů ke zkoušce auditora, projednávat s garanty předmětů, které jsou obsahem dílčí písemné části auditorské zkoušky, problémové oblasti a způsob jejich zapracování do sylabů těchto předmětů. Výboru pro kontinuální profesní vzdělávání bylo doporučeno pořádat kurzy a semináře, které by reagovaly na zjištěné nedostatky, a také tyto nedostatky projednat s lektory, kteří semináře organizují. V uvedeném materiálu se oběma komorovým výborům zajišťujícím vzdělávání doporučuje alespoň jednou ročně organizovat společné setkání členů výborů a zástupců dozorčí a kárné komise s cílem zlepšit komunikaci mezi těmito orgány a všemi osobami, které tyto kurzy připravují a realizují.

Při opakovaném zjištění nedostatků v práci některých auditorů postupuje dozorčí komise toto zjištění kárné komisi k projednání a k případnému postihu auditora. Nabízí se otázka, zda by nebylo lepší místo peněžitého trestu předepsat těmto auditorům povinné absolvování některých konkrétních kurzů tematicky zaměřených na oblasti, v nichž byly při dohlídce zjištěny nedostatky.

Libuše Müllerová
předsedkyně Výboru
pro auditorské zkoušky KA ČR

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR

Výkonný výbor se na svém zasedání, které se uskutečnilo 3. listopadu v Praze, zabýval jak standardní agendou, tak aktuálními činnostmi jednotlivých odborných výborů. Významným bodem jednání byl rozbor dopadů technické novely zákona o auditorech (ZoA) ve vztahu ke statusu dočasného zákazu výkonu auditorské činnosti na vlastní žádost a příprava XXIII. sněmu, který se uskutečnil 24. listopadu 2014 v hotelu Olšanka v Praze 3.

Výkonný výbor schválil:

- návrh Výboru pro auditorské zkoušky na osvobození žadatelů od dílčí části auditorské zkoušky ve smyslu § 8 odst. 3 zákona o auditorech,
- rozbor dopadu technické novely ZoA ve vztahu ke statusu dočasného zákazu výkonu

auditorské činnosti na vlastní žádost,

- návrh scénáře XXIII. sněmu KA ČR,
- odpověď na zprávu Dozorčí komise z kontroly úřadu,
- novelu interní směrnice B6 – Zásady hospodaření Komory auditorů ČR.

Výkonný výbor dále projednal:

- a doporučil upravit nabídku Výboru pro KPV na školení pro auditory, asistenty auditora a odbornou veřejnost pro období leden–červen 2015,
- a nedoporučil akceptovat návrh na doplnění programu sněmu,
- návrh usnesení XXIII. sněmu

a vzal na vědomí:

- informaci o žádosti zasláné na ministerstvo spravedlnosti ohledně zápisu

auditorské činnosti do předmětu podnikání,

- informace o slibu nových auditorů,
- zprávu o plnění rozpočtu za leden–září 2014,
- informaci z oddělení metodiky o připomínkových řízeních,
- informaci o spolupráci s Českým institutem interních auditorů,
- zprávu z jednání s ICAEW o spolupráci s KA ČR a o podpisu dohody v Londýně,
- informace o jednání se zaměstnanci z oddělení kontroly auditorské činnosti KA ČR,
- zápisy ze zasedání prezidia, výborů a komisí,
- legislativní monitoring,
- informace Kárné komise týkající se statistiky uložených kárných opatření.

Jiří Mikyna

ředitel úřadu Komory auditorů ČR

Dočasný zákaz výkonu auditorské činnosti na vlastní žádost po novele zákona o auditorech

Výbor pro správu profese KA ČR průběžně sleduje možné dopady připravované technické novely zákona o auditorech (dále jen novela). Zaměřuje se zejména na změny týkající se výkonu auditorské činnosti. Připravovaná novela obsahuje zásadní změnu ve statusu auditorů, kteří mají dočasný zákaz výkonu auditorské činnosti na vlastní žádost. Senát návrh novely po projednání 20. října vrátil Poslanecké sněmovně s pozměňovacím návrhem, který se ale netýká uvedené problematiky.

Novela obsahuje mimo jiné i změny ve statusu auditora, který si v minulosti podal žádost a má dočasný zákaz výkonu auditorské činnosti dle stávajícího ustanovení § 6 odst. 1 písm. g) zákona o auditorech. Novela institut dočasného zákazu činnosti na vlastní žádost ve stávající podobě zcela opouští a nově používá termín **zánik oprávnění k výkonu auditorské činnosti**. Tento zánik může vedle jiných právních skutečností vzniknout také na základě žádosti auditora, o které bude rozhodováno ve správním řízení.

S ohledem na uvedené vzniká logicky otázka, jaký bude po nabytí účinnosti novely režim stávajícího dočasného zákazu výkonu auditorské činnosti na vlastní

žádost. Z přechodných ustanovení novely vyplývá, že *dočasný zákaz výkonu auditorské činnosti na vlastní žádost auditorů (i auditorských společností) ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti novely, se bude považovat za zánik oprávnění k výkonu auditorské činnosti podle § 7b odst. 1 zákona o auditorech po novele.*

Tímto ustanovením se existující dočasné zákazy auditorské činnosti na vlastní žádost dostávají do nového právního režimu. Od nabytí účinnosti novely bude nutno nadále **jednotně** hovořit o zániku oprávnění k výkonu auditorské činnosti. Dosavadní terminologie již využívána nebude.

Za rozhodující je třeba považovat zejména podmínky stanovené pro opětovný vstup do profese. V tomto ohledu je důležité ustanovení § 7c odst. 3, které přesně upravuje postup uplatňovaný v takovém případě. Byť může z jazykového výkladu vyplývat, že se citované ustanovení vztahuje výlučně k zakazu nebo trvalému zakazu auditorské činnosti, z důvodové zprávy je zřejmá jeho použitelnost i pro případ opětovného návratu do profese při postupu dle § 7b novely (tj. po podání žádosti o zánik oprávnění k výkonu auditorské činnosti).

Z uvedeného vyplývá, že **opětovný návrat do profese bude za podmínek uvedených v § 7c odst. 3 novely možný. Bude však možný pouze ve lhůtě kratší než 5 let ode dne zániku oprávnění k výkonu auditorské činnosti.** Tato lhůta se bude počítat ode dne vzniku dočasného nebo trvalého zákazu. Možnost, která byla daná zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti novely, tj. v případě, že auditor podal žádost o opětovný zápis do seznamu auditorů ve lhůtě 5 a více let od začátku dočasného nebo trvalého zákazu výkonu auditorské činnosti, již v novele obsažena není. Proto všichni auditori, kteří mají dočasný nebo trvalý zákaz výkonu auditorské činnosti déle než pět po sobě jdoucích let, již nebudou mít po účinnosti novely možnost opětovného návratu k auditorské profesi jinak, než že znovu absolvují praxi asistenta auditora a složí auditorskou zkoušku.

Vzhledem k těmto okolnostem Komora auditorů v uplynulých dnech písemně vyzvala ty auditory, kterých se zmíněná úprava týká, aby posoudili, do jaké míry pro ně budou navrhované úpravy důležité pro budoucí rozhodnutí o návratu do profese.

Jestliže se auditor, který má z vlastního rozhodnutí pozastavenou činnost, resp. dle dikce zákona „dočasný zákaz výkonu auditorské činnosti na vlastní žádost“, ještě přede dnem nabytí účinnosti novely rozhodne pro opětovný vstup do profese, je třeba, aby podal na Komoru žádost, která musí obsahovat všechny dokumenty potřebné pro zápis do seznamu auditorů, vyjma dokumentu o absolvované praxi. Seznam dokumentů, které je třeba k žádosti o opětovný zápis doložit, lze najít na internetových stránkách komory pod záložkou „Chci se stát auditorem“. Pokud by auditor žádal o opětovný zápis po době delší než 5 let, je třeba dle § 6 odst. 2 zákona č. 93/2009 Sb.,

o auditorech, v platném znění doložit, že se účastnil průběžného vzdělávání dle § 9 nebo složil rozdílovou zkoušku.

Auditoři, kteří mají nyní na základě vlastní žádosti dočasně zakázán výkon auditorské činnosti, mohou legálně a bez problémů požádat o „opětovný aktivní vstup do profese“ i po nabytí účinnosti novely, avšak doba dočasného zákazu nebude smět přesáhnout pět po sobě jdoucích let ode dne vzniku dočasného nebo trvalého zákazu.

Auditoři, jichž se tato navrhovaná úprava v novele týká, by měli při svém rozhodování individuálně zvážit svoji situaci s přihlédnutím k plánům do budoucna. V případě potřeby se mohou obracet na Výbor pro správu profese KA ČR, který je připraven být každému nápomocen. Své dotazy adresujte na Libuši Šnajdrovou z úřadu komory, e-mail: snajdrova@kacr.cz, tel.: 221 602 195.

Libuše Šnajdrová
evidence auditorů KA ČR

Noví auditori složili slavnostní slib

Dne 14. října 2014 se v sídle Komory auditorů ČR uskutečnil slavnostní slib nových auditorů. Dle zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech, a příslušných vnitřních předpisů Komory bylo podmínkou zápisu do seznamu auditorů složit deset, resp. jedenáct nebo dvanáct písemných zkoušek a zároveň splnit povinnou tříletou praxi asistenta auditora. Noví auditori přišli složit slib do rukou prezidenta Komory auditorů ČR Petra Šobotníka tak, jak stanoví zákon.

V tabulce uvádíme seznam deseti nových auditorů, mezi nimiž jsou i dvě auditorky, kterým bylo umožněno složit slib v jiném termínu.

Příjmení a jméno	č. o.	Datum zápisu	Zaměstnavatel
Ing. JANÍKOVÁ Zdenka	2343	14.10.	Dipl. Ing. Ludmila Burešová
Ing. HOVORKOVÁ Lucie	2344	14.10.	Ing. Romana Chromá
Ing. TALÍŘ Jan	2345	14.10.	Ing. Ludmila Taliřová
Mag. VELEBOVÁ Veronika	2346	14.10.	OSVČ
Ing. BALOUNOVÁ Radka	2347	14.10.	H.B.J. Audit, s.r.o.
Ing. MARTÍNKOVÁ Zuzana	2348	14.10.	D.R.M. Europe Partner s.r.o.
Ing. PUCHMELTROVÁ Vladimíra	2349	14.10.	Baker Tilly Czech Republic Audit s.r.o.
Cand.Oecon. KVAPIL Jakub	2350	14.10.	KPMG Česká republika Audit, s.r.o.
Ing. JANÁČOVÁ Daniela	2351	10.11.	Ernst & Young Audit, s.r.o.
Mgr. VLACHOVÁ Tereza	2352	10.11.	TC Audit s.r.o.

Skládání slibu a předávání nových oprávnění se dále za Komoru auditorů ČR zúčastnila členka Výkonného výboru a předsedkyně Výboru pro správu profese Eva Švecová a členka Výkonného výboru a předsedkyně Výboru pro auditorské zkoušky Libuše Müllerová.

Slib auditorů proběhl ve slavnostní atmosféře. Předáním oprávnění skončila formální část setkání a následovala neformální debata, ve které měli noví auditori příležitost sdělit si své dojmy a zážitky z náročné cesty za získáním auditorského oprávnění.

Všichni přítomní zástupci Komory popřáli novým auditorům hodně úspěchů při výkonu auditorské profese, poděkovali jim za jejich názory, které se týkaly jak zkuškového systému, tak i praxe asistentů auditora. Jejich osobních názorů si vedení Komory velice váží a bude jich využívat při organizování další činnosti Komory, při tvorbě nových předpisů apod.

Všem novým auditorům blahopřejeme a přejeme hodně štěstí při vykonávání auditorské profese.

Libuše Šnajdrová
evidence auditorů KA ČR

Spolupráce mezi KA ČR a ICAEW

Zástupci Institutu autorizovaných účetních znalců Anglie a Walesu a Komory auditorů ČR podepsali 20. října 2014 v Londýně Memorandum of Understanding (dále také dohoda), které podrobně určuje, za jakých podmínek se členové těchto organizací mohou ucházet o členství v profesní organizaci smluvní strany a jaké zkoušky jim budou vzájemně uznávány. Podpisem memoranda o porozumění se završilo více než roční projednávání možné spolupráce v oblasti vzájemného uznávání profesních zkoušek včetně podmínek, za nichž členové těchto profesních organizací mohou provádět povinný audit účetních závěrek v jednotlivých zemích.

Komoru auditorů ČR na tomto jednání zastupovali prezident Petr Šobotník a místopředseda Výboru pro auditorské zkoušky Bohumil Král, který byl odborným garantem přípravy memoranda za českou stranu. Obsahovou náplní podepsané dohody se podrobně zabývá článek Bohumila Krále, proto mi dovolu, abych se ve svém příspěvku zabýval širšími souvislostmi podepsané dohody.

Institut autorizovaných účetních znalců Anglie a Walesu (Institute of Chartered Accountants in England and Wales, ICAEW) byl založen již v roce 1880, konkrétně 11. května 1880, kdy královna Viktorie svým dekretem umožnila členům ICAEW užívat označení Chartered Accountant. Od roku

1893 je pak nepřetržitě sídlem ICAEW Chartered Accountants' Hall na adrese Moorgate Place v centru Londýna, kde také byla dohoda podepsána. Za anglickou stranu dohodu podepsal Michael Izza, Chief Executive Officer (CEO). V současné době má ICAEW ve Velké Británii zhruba 120 tisíc členů a na celém světě více než 142 tisíc členů a patří mezi malou skupinu největších a nejprestižnějších profesních organizací globálně.

Ve Velké Británii má na rozdíl od České republiky možnost provádět povinný audit více subjektů, dovolu mi proto několik poznámek k fungování tamního trhu. Audit tam mohou provádět pouze „accountants“ (auditoři), kteří jsou členy některé z registrovaných profesních organizací. Všechny tyto organizace mají více než stoletou tradici. Jsou jimi (v abecedním pořadí) Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), založená v roce 1904, Chartered Accountants Ireland (CAI), založená 1888, Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW), založený 1880, Institute of Chartered Accountants of Scotland (ICAS), založený 1854. Ve Velké Británii je běžným zvykem používat k popisu své kvalifikace určité profesní tituly.

Na základě královské listiny smějí označení Chartered Accountant používat pouze členové ICAEW (titul ACA¹ nebo FCA²), ICAS (titul CA³) a CAI (titul ACA nebo FCA),

¹ Associate Chartered Accountant

² Fellow Chartered Accountant

³ Chartered Accountant

označení Chartered Certified Accountant pak používají členové ACCA (titul ACCA nebo FCCA).

Všechny tyto samosprávné organizace jsou nazývány „Recognised Supervisory Bodies“ (RSB), a mohou udělovat svým členům oprávnění k provádění povinného auditu. Zároveň je činnost těchto samosprávných organizací, obdobně jako v ČR, monitorována veřejným dohledovým orgánem (Public Oversight Body), který je součástí Rady pro finanční výkaznictví (Financial Reporting Council).

Komora auditorů ČR spolupracuje s ICAEW dlouhodobě jednak v regionu střední a východní Evropy, dále pak v oblasti kontroly kvality auditorské činnosti v rámci česko-švýcarského projektu. ICAEW dlouhodobě podporuje vzájemnou komunikaci profesních komor a podílí se na analýzách a směřování jejich dalšího fungování v měnících se regulačních podmínkách. Členové Komory auditorů ČR se aktivně zapojují do těchto diskusí a zúčastnili se zatím všech společných jednání, která byla v letech 2012–2014 pořádána vždy jednou ročně v Rumunsku, Bulharsku a Polsku.

Další oblastí spolupráce je problematika dohledové činnosti, kde členové dozorčí komise i oddělení kontroly kvality KA ČR měli možnost se podrobně seznámit s přístupem ke kontrole kvality, tak jak je uplatňován ve vztahu k auditorům, kteří nejsou auditory subjektů veřejného zájmu.

Setkání v Londýně mělo kromě slavnostní části podpisu dohody především pracovní charakter a během šestihodinového pobytu v sídle ICAEW jsme měli možnost setkat se a diskutovat o otázkách společného zájmu s řadou vedoucích představitelů ICAEW.

V rámci úvodního setkání nás David Stevens (Integrity and Law Manager) seznámil s některými aktivitami i projekty v oblasti etiky, z nichž jednoznačně vyplynulo, jakou vážnost a důležitost anglická strana věnuje problematice jednání ve veřejném zájmu (Acting in the Public Interest) a integrity v praktické každodenní činnosti různých typů organizací (Practical Solutions for Organisations Seeking to Promote and Encourage Integrity). Zajímavá byla také informace o činnosti stálé telefonní linky, na níž se mohou

členové ICAEW obracet v případech, kdy potřebují konzultace k problematice související s jednotlivými aspekty etického jednání.

V navazujícím setkání Sharon Spice (Director of Global Student Recruitment) a Shaun Robertson (Head of Qualifications) hovořili o vzájemném propojení získávání nových členů a problematice organizace navazujících zkoušek umožňujících získat odbornou kvalifikaci. V té souvislosti je nutné uvést, že ve Velké Británii je běžnou praxí získávat potřebnou kvalifikaci bez ohledu na to, zda zájemci budou pracovat v tzv. professional firms (auditorské firmy) nebo v některém z mnoha odvětví podnikatelské sféry (bankovníctví a finanční služby, výroba, obchod apod.). Proto i otázka nábory a souvisejícího marketingu je klíčová pro další rozvoj profese. Zaujalo nás především, že s náborem a seznamováním s profesí se začíná již na úrovni středních škol a usilí o získání nových zájemců se následně nesoustředí pouze na studenty, ale souběžně i na univerzity a firmy jako budoucí zaměstnavatele. Profese „accountant“ je jedna z nejprestižnějších, profesní komory mají daleko širší rozměr a sdružují v rámci členství auditory, certifikované účetní, daňové poradce, finanční konzultanty a další specialisty v oblasti financí včetně specialistů na insolvence. O postavení ICAEW mimo jiné vypovídají i údaje z výroční zprávy za rok 2013, kde se uvádí, že 53 % zájemců o profesi ve Velké Británii má zájem o získání kvalifikace v rámci ICAEW a 83 % z tzv. FTSE 100 (sto největších britských společností obchodovaných na londýnské burze) má ve svém vedení (Board) člena ICAEW.

V rámci pracovního oběda s Paulem Simkinsem, vedoucím oddělení kontroly nad činností auditorů, jsme navázali na již započaté diskuse o organizaci a zaměření dohledové činnosti. Bylo velmi zajímavé zjistit, že otázky budoucího směřování dohledové činnosti trápí britské kolegy obdobně jako nás, zejména pak možnost získat nezávislé odborníky na dohledovou činnost, přičemž na úrovni dohledových orgánů to je ještě složitější, neboť tyto jsou vázány tabulkovými výměry a neumožňují získávat odborníky s dlouholetou praxí. Britská strana nám umožní přístup ke své každoroční zprávě o činnosti dohledového orgánu ICAEW i o jeho zjištěních, která bude jistě vítaným pomocníkem v úvahách o dalším směřování kontrolní činnosti v našich podmínkách.

Samotný slavnostní podpis dohody proběhl v historických prostorách Chartered Accountants' Hall. V neformální diskusi, která se z plánovaných 30 minut protáhla na téměř hodinu, se Michael Izza velmi zajímal o situaci a vývoj profese v České republice.

Odpolední jednání bylo věnováno problematice ověřovacích služeb pro malé a střední klienty. Ruth Ward (Technical Manager – Assurance) hovořila o praktické aplikaci mezinárodního standardu pro prověrky (ISRE 2400) a mezinárodního standardu pro zakázky, které nejsou audity ani prověrkami historických finančních

informací (ISAE 3000). Velmi zajímavá byla i diskuse o proporcionální aplikaci ISA pro audit malých a středních klientů, což je oblast, která je i hlavním předmětem zájmu našeho výboru pro audit SME.

Celkově lze uvést, že i přes rozdíly v členské základně jsme v rámci diskusí identifikovali řadu společných problémů i otázek, na něž obě profesní komory hledají odpovědi. Nesrovnatelně širší profesní záběr ICAEW významně ovlivňuje i postavení této profesní organizace v rámci britské finanční komunity – každoroční pravidelná večere ICAEW je jednou z nejprestižnějších

událostí Londýna. Přestože je v České republice trh daleko více segmentován a rozdělen mezi Komoru auditorů, Komoru daňových poradců, Komoru certifikovaných účetních, Svaz účetních, insolvenční správce apod., domnívám se, že Komora auditorů z navázané spolupráce s ICAEW může do budoucna jen benefitovat. Bude záležet jen na nás, jakým způsobem tuto spolupráci budeme dále rozvíjet.

Petr Šobotník

prezident Komory auditorů ČR

Dohoda o uznávání zkoušek s ICAEW podepsána

Možnost uznání vysokoškolské nebo srovnatelné profesní zkoušky, jejíž rozsah a obsah se v rozhodující části shoduje s oblastmi auditorské zkoušky, která byla do zákona o auditorech zapracována v návaznosti na požadavek zákona 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie, je na Komoře auditorů vnímána spíše jako potenciální nebezpečí, že by se profesní způsobilost auditorů při vstupu do profese mohla snížit. Tato možnost však přináší i řadu pozitivních efektů – např. navázat užší spolupráci s vysokými školami a profesními institucemi při budování společného vědomostního základu auditorů a ostatních účetních působících v profesi (professional accountants) a využívat dalších synergické efekty, které z budování vzájemně koordinovaných vysokoškolských sylabů a vzdělávacích a certifikačních programů profesních institucí vznikají.

Tyto efekty nejsou zanedbatelné; šetří nejen čas a úsilí těch, kteří o vstup do profese usilují, ale také odborný potenciál odborníků, kteří se podílejí na zpracování učebnic, výukových kurzů, zkouškových zadání, jejich vyhodnocení a jiných aktivitách, které jsou s ověřením profesní způsobilosti auditorů a ostatních „professional accountants“ spojeny. Význam těchto úspor odborného inovačního potenciálu je samozřejmě o to významnější, čím menší je počet takových odborníků; v tomto smyslu není třeba zdůrazňovat, že Česká republika je např. v porovnání s prostorem, který může využívat efekty z rozsahu např. anglicky, francouzsky a německy mluvících zemí, příliš „malým rybníkem“ na to, aby těmito zdroji mohla plýtvat.

Zejména z tohoto důvodu se práce v oblasti uznávání zkoušek, ale i v dalších oblastech spolupráce rozjely na Komoře relativně rychle a racionálně; kromě obecných zásad pro individuální uznávání má tak Komora již delší dobu zpracovány analýzy sylabů a projednána

konkrétní pravidla pro vzájemné uznávání zkoušek se Svazem účetních, britskou Asociací autorizovaných certifikovaných účetních (Association of Chartered Certified Accountants – dále jen ACCA), v užším rozsahu i s Komorou daňových poradců ČR a v oblasti vysokoškolských zkoušek také pravidla pro uznávání zkoušek vykonaných na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze.

Od závěru roku 2013 se pak datuje další etapa spolupráce v této oblasti, zdánlivě sice méně významná, co se týče počtu zájemců vstupujících do profese auditora, ale o to významnější, co se týče prestiže a mezinárodního uznání kvality systému vzdělávání a zkoušek před vstupem do profese na KA ČR – práce spojené s možnostmi vzájemného uznávání kvalifikací mezi KA ČR a Institutem autorizovaných účetních znalců Anglie a Walesu (Institute of Chartered Accountants of England and Wales – dále jen ICAEW).

Spolupráci iniciovali představitelé ICAEW, a to v rámci jejich strategie rozšířit mezinárodní působení zejména v oblasti vzdělávacích a certifikačních aktivit. I pro Komoru však byla nabídka této spolupráce výzvou. Jak uvádí článek prezidenta KA ČR Petra Šobotníka, ICAEW je se svou více než 130letou tradicí a více než 120tisícovou základnou působící ve Velké Británii nejprestižnější ostrovní účetní institucí. Její profesní tituly ACA (Associate Chartered Accountant), resp. FCA (Fellow Chartered Accountant), které by mohli využívat na bázi podmínek pro vzájemné uznávání zkoušek i členové KA ČR, jsou na trhu práce nejen ve Velké Británii, ale v řadě dalších, zejména anglicky mluvících zemích značkou kvality.

Práce na vzájemném uznávání zkoušek, které vždy začínají podrobnou analýzou nejen sylabů, ale také jednotlivých zkouškových zadání a celkového systému průkaznosti a důvěryhodnosti zkouškového systému, nebyly snadné. Důvodem obtížné srovnatelnosti byla samozřejmě rozdílnost prostředí, pro které oba

systémy byly budovány, ale také navazující odlišná koncepční východiska obou systémů:

- strukturně nečleněný systém KA ČR, zahrnující v současnosti dvanáct dílčích auditorských zkoušek, je založen spíše na tradičním, disciplinárně pojatém přístupu (systém zahrnuje v současnosti zkoušky Ekonomie, Finanční účetnictví I a II, Auditing I a II, Manažerské účetnictví, Právo v podnikání, Zdanění, Podnikové finance, Statistika, Informační technologie a Konsolidace a podnikové kombinace);
- třístupňový systém ICAEW, který je naopak částečně orientován interdisciplinárně, vyžaduje
  - na nejnižší tzv. certifikační úrovni (certificate level) složit zkoušky z účetnictví (Accounting), ověřování (Assurance), podnikání a financí (Business and Finance), práva (Law), informací pro řízení (Management Information) a principů zdanění (Principles of Taxation);
  - na střední, tzv. profesionální úrovni (professional level) složit zkoušky z plánování v podnikání: zdanění (Business Planning: Taxation), dodržování daňových zásad (Tax Compliance), podnikatelské strategie (Business Strategy), finančního účetnictví a výkaznictví (Financial Accounting and Reporting), finančního řízení (Financial Management) a auditu a ověřování (Audit and Assurance);
  - na nejvyšší, tzv. pokročilé úrovni (advanced level) složit zkoušky z podnikového výkaznictví (Corporate Reporting), strategického řízení v podnikání (Strategic Business Management) a zpracovat souhrnnou případovou studii (Case Study).

Přes odlišnost obou systémů se však při podrobnější analýze sylabů ukázalo, že míra znalostní shody je u obou systémů větší, než se jevílo na první pohled. Výsledkem porovnání je tak relativně široký rozsah vzájemného uznání, zapracovaný do dohody (Memorandum of Understanding), která byla podepsána 20. října 2014 v Londýně:

- členové ICAEW, kteří požádají o zápis do seznamu auditorů KA ČR, budou mít uznány zkoušky Ekonomie, Finanční účetnictví I, Auditing I, Manažerské účetnictví, Podnikové finance, Statistika, Informační technologie a Konsolidace a podnikové kombinace, a v českém jazyce budou muset složit pouze zkoušky Právo v podnikání, Zdanění, Finanční účetnictví II a Auditing II;
- auditoři zapsaní v seznamu auditorů KA ČR, kteří se budou chtít stát členy ICAEW bez statutu auditora, budou mít uznané zkoušky Účetnictví (Accounting), Ověřování (Assurance), Podnikání a finance (Business and Finance), Právo (Law), Informace pro řízení (Management Information), Principy zdanění (Principles of Taxation), Dodržování daňových zásad (Tax Compliance), Finanční účetnictví a výkaznictví (Financial Accounting and Reporting), a Audit

a ověřování (Audit and Assurance) a budou muset v angličtině složit pouze zkoušky Podnikatelská strategie (Business Strategy), Finanční řízení (Financial Management), Podnikové výkaznictví (Corporate Reporting), Strategické řízení v podnikání (Strategic Business Management) a zpracovat souhrnnou případovou studii (Case Study);

- auditoři zapsaní v seznamu auditorů KA ČR, kteří se budou chtít stát členy ICAEW a zároveň také statutárním auditorem pro Spojené království Velké Británie a Irska, pak budou muset – v souladu s obecnými požadavky na výkon auditorské profese – složit ještě zkoušky Právo (Law) a Principy zdanění (Principles of Taxation), jejichž cílem je zajistit znalosti žadatele v oblasti právních a daňových předpisů, a to, jak uvádí dohoda, „v rozsahu podstatném pro statutární auditory“.

Jaké efekty plynou členům KA ČR z uzavřené dohody? Skeptik by řekl, že spíše marginální; reálně je pocítit vlastně jen malá skupina auditorů, kteří buď budou chtít zvýšit svou „značku kvality“ celosvětově respektovanými tituly ACCA nebo FCA, a ještě menší skupina těch, kteří budou chtít této komparativní výhody využít i pro výkon auditorské činnosti ve Spojeném království.

Osobně se však domnívám, že – obdobně jako spolupráce s ACCA, ale koneckonců i dalšími uvedenými subjekty – dohoda s ICAEW, potvrzující smysl a cíl výměny zkušeností v oblasti profesní kompetence auditorů, má význam daleko širší, byť v šedi všedních dnů běžných auditorských radostí a strastí zdánlivě neviditelný. Dává vyšší punc prestiže a kvality našemu systému vzdělávání a zkoušek před vstupem do profese, a tím také všem auditorům, kteří jím prošli, přináší řadu námětů pro jeho další zlepšování a kultivaci a na bázi vzájemně výhodné spolupráce vytváří možnost zlepšovat kvalitu auditorské činnosti i v jiných oblastech, které byly předmětem diskuse v Londýně a o kterých píše ve svém příspěvku prezident KA ČR Petr Šobotník.

Bohumil Král

místopředseda Výboru pro auditorské zkoušky KA ČR

Analýza fúzí realizovaných mezi lety 2010 až 2013

Jakub
Žerebný

Hlavním kritériem pro zařazení fúze do analýzy a rozdělení do jednotlivých ročníků bylo datum zápisu fúze do obchodního rejstříku. Analýza je zaměřena nejen na tempo vývoje celkového počtu realizovaných fúzí, ale i na vývoj poměrů mezi jednotlivými faktory v rámci základních dělení.

První graf zachycuje vývoj celkového počtu fúzí a zúčastněných subjektů, přičemž na něm můžeme sledovat silnou korelaci obou veličin. V letech 2010 a 2011 dosáhly celkové počty fúzí a zúčastněných subjektů velmi podobných hodnot. Tento trend však nerefletoval ve svých hodnotách rok 2012, neboť v rámci tohoto roku došlo k poměrně výraznému poklesu aktivity na poli fúzí. Tento pokles se však netýkal pouze České republiky, ale obecně fúzí v celoevropském měřítku, jejichž množství bylo pro rok 2012 v rámci období 2010 až 2013 také nejnížší.¹ Naopak v roce 2013 bylo zaznamenáno 445 fúzí s 1104 zúčastněnými subjekty, čímž se tento rok stal nejaktivnějším rokem.

Chceme-li vyjádřit průměrnou fúzi co do počtu zúčastněných subjektů jedné fúze, jedná se o 2,5 subjektu (po zaokrouhlení) na fúzi bez ohledu na to, kterým rokem se zabýváme. V této hodnotě můžeme meziročně pozorovat pouze nízkou volatilitu, a abychom získali rozdílná čísla, museli bychom zaokrouhlit na více než jedno desetinné místo.

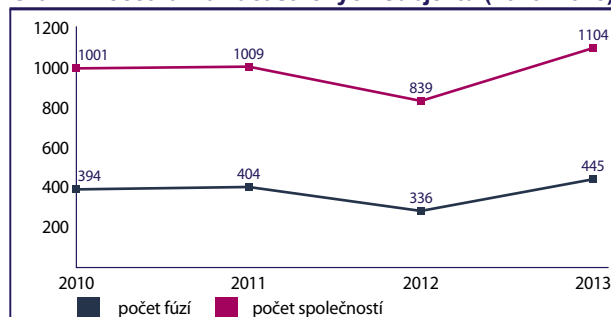
Jedním ze základních dělení fúzí je členění na fúze vnitrostátní a přeshraniční. Pro lepší přehlednost vývoje tohoto rozdělení je v grafu zobrazeno pouze procentuální množství vnitrostátních fúzí. Reziduální množství do 100 % pak připadá právě na fúze přeshraniční.

Z grafu 2 je patrné, že s výjimkou roku 2012 mírným tempem stoupá zastoupení přeshraničních fúzí na celkovém počtu. Pokud se na tyto blíže podíváme, zjistíme, že vyjma roku 2011 převládaly fúze ze zahraničí do České republiky. Pouze ve zmíněném roce 2011 došlo k situaci, kdy se počet nástupnických společností majících sídlo v České republice rovnal počtu těchto subjektů sídlících v zahraničí.

Jedním ze základních charakteristických znaků fúze je její forma. V případě, že všechny původní společnosti zaniknou a vznikne jedna nová nástupnická společnost, jedná se o fúzi splynutím, kdežto případ jedné nebo více společností slučujících se do jedné z původních, nyní nástupnické společnosti, se nazývá

fúzi sloučením. V každém ze sledovaných let drtivou většinou převládá forma fúze sloučením, což nám ale nebrání identifikovat trend pozvolného dalšího snižování podílu fúzí splynutím. V těchto hodnotách opět z trendu vybočují hodnoty zaznamenané v roce 2012, ale v tomto případě jde spíše než o zvýšení počtu fúzí sloučením o nízké zastoupení fúzí splynutím. V grafu 3 je explicitně zaznamenán pouze vývoj formy fúze sloučením, ale poměrně jednoduše si z těchto hodnot můžeme odvodit i hodnoty fúzí splynutím, neboť se opět jedná o zbytkovou hodnotu do 100 %.

Graf 1: Počet fúzí a zúčastněných subjektů (2010–2013)

Graf 2: Podíl vnitrostátních fúzí

Graf 3: Fúze formou sloučení

Zdroj dat grafů 1, 2 a 3: www.justice.cz, www.ov.gov.cz

¹ BIERMEYER, Thomas. Study on the Application of the Cross-Border Mergers Directive: for the Directorate General for the Internal Market and Services, the European Union. September 2013, 1022 s. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/mergers/131007_study-cross-border-merger-directive_en.pdf

V rámci fúze může být zúčastněný subjekt v postavení nástupnické, zanikající nebo nově vznikající společnosti. Množství nově vznikajících subjektů je přímo úměrné počtu fúzí splynutím a z logiky problematiky dále vyplývá, že musí být zaznamenáno více zanikajících subjektů v porovnání s počtem nástupnických společností. Každá fúze může disponovat pouze jedním nástupnickým či nově vznikajícím subjektem, kdežto zanikajících subjektů v rámci jedné fúze může být libovolný počet vyšší než jedna.

Hodnoty v tabulce 1, zobrazující zastoupení různých postavení společností v rámci fúze v jednotlivých letech, vykazují pouze nízkou volatilitu, což dokazuje i již vzpomínaný průměrný počet účastníků fúze. Vzhledem k tomu, že tato hodnota byla meziročně při zaokrouhlení na jedno desetinné místo neměnná, nemůžeme očekávat ani výraznější rozdíly v zastoupení jednotlivých pozic v rámci fúzí.

Tabulka 1: Postavení společností v rámci fúze (v %)

	2010	2011	2012	2013
Nástupnické	37,6	39,9	40,0	39,0
Zanikající	60,6	58,6	59,9	60,0
Vznikající	1,8	1,5	0,1	1,0

Zdroj dat: www.justice.cz, www.ov.gov.cz

Tabulka 2: Právní forma zúčastněných společností (v %)

	2010	2011	2012	2013
s.r.o.	63,0	62,0	65,0	65,3
a.s.	36,0	36,5	34,0	32,3
SE	0,2	0,3	0,0	0,8
družstvo	0,8	1,2	1,0	0,6

Zdroj dat: www.justice.cz, www.ov.gov.cz

Dle tabulky 2 jsou jednoznačně nejčastějšími právními formami s velkým nárůstem akciová společnost a společnost s ručením omezeným. Pouze velice zanedbatelné množství pak bylo zaznamenáno u družstev a poměrně nové právní formy, kterou je evropská společnost se zkratkou SE.

Poměr mezi zmíněnými čtyřmi právními formami se ve sledovaném čtyřletém období výrazně neměnil, avšak i přes to můžeme mezi lety 2011–2013 pozorovat pozvolný nárůst podílu společností s ručením omezeným. V každém ze sledovaných roků měla stabilně největší zastoupení právní forma s.r.o. následována akciovou společností. Zajímavé je, že v rámci fúzí je častější případ, kdy se s.r.o. slučuje do a.s. než naopak.

V rámci novely zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, platné od 1. ledna 2012, bylo nově subjektům umožněno stanovení rozhodného dne fúze do budoucna, tedy mezi datem sepsání projektu a jeho zápisem do obchodního rejstříku. Mezi lety 2012 a 2013 došlo k zvýšení poměru o 6 % u fúzí, v jejichž rámci byla tato možnost využita. V roce 2012 byla tato možnost využita u 3 % projektů fúze, v roce 2013 to pak bylo 9 %.

Napříč zkoumaným čtyřletým obdobím byl nejčastějším vztahem mezi fúzovanými subjekty vztah „matka – dcera“ neboli situace, kdy nástupnická společnost je v postavení ovládací společnosti vůči společnosti zanikající. S několikaprocentním odstupem se na další pozici v rámci tohoto srovnání vyskytoval případ, kdy se fúze účastní sesterské subjekty. Další kombinace již většinou nenabývaly významných hodnot. Za zmínku rozhodně stojí i mizivý počet na sobě nezávislých subjektů procházejících fúzí. V roce 2013 se odehrála pouze jedna taková fúze z celkového počtu 445 fúzí.

Realizované fúze mezi lety 2010 a 2013 vykazují několik shodných kvalitativních znaků, u kterých můžeme očekávat jejich přetrvání do budoucna. V každém ze sledovaných let dominoval mezi krajskými soudy, u kterých je zapsána nástupnická společnost, krajský soud v Praze. Nejvíce fúzí v rámci sledovaných let vždy bylo zapsáno do obchodního rejstříku v prosci, kdežto naopak nejčastější datum, ke kterému byl projektem fúze stanovený rozhodný den, byl první den kalendářního roku.

Podíváme-li se do budoucna, můžeme se ze zaznamenaných hodnot pokusit odhadnout budoucí vývoj fúzí a jejich jednotlivých faktorů. Odůvodněně můžeme očekávat zvýšení celkového počtu fúzí a dále to, že drtivá většina těchto fúzí bude mít formu sloučení a do fúzí budou nejčastěji vstupovat společnost s ručením omezeným a akciová společnost. S postupným uklidňováním a vyjasňováním situace na mezinárodní scéně můžeme dále očekávat i vyšší poměr využívání přeshraničních fúzí.

Jakub Žerebný

Ing. Jakub Žerebný je čerstvým absolventem Fakulty financí a účetnictví na Vysoké škole ekonomické v Praze. V současné době působí v oddělení consultingu společnosti Deloitte jako Business Analyst.

Analýza vývoje přeshraničních fúzí v České republice

Lenka Schneiderová

Historie přeshraničních fúzí v České republice není příliš dlouhá. První fúzi tohoto druhu umožnilo až přijetí zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, s účinností od 1. července 2008, který vznikl v důsledku implementace Desáté směrnice Rady EU o přeshraničních fúzích kapitálových společností. V témže roce došlo v České republice k historicky prvním přeshraničním fúzím. Z počátku jich nebylo mnoho, ve většině případů se jednalo o prázdné neaktivní společnosti bez majetku či zaměstnanců, přesto se ale postupem času staly přeshraniční fúze stále více využívaným nástrojem pro realizaci podnikatelské strategie.

Hlavním kritériem pro členění přeshraničních fúzí bylo datum založení projektu přeshraniční fúze do sbírky listin obchodního rejstříku. Analýza sleduje, v jakém roce byly tyto fúze zapsány do českého obchodního rejstříku, sleduje rovněž tempo vývoje celkového počtu zveřejněných přeshraničních fúzí, ale i rychlost a úspěšnost jejich dokončení. Zároveň je brán zřetel na zemi původu zúčastněných subjektů.

Tabulka 1 zachycuje rostoucí trend počtu přeshraničních fúzí ve sledovaném období, s výjimkou menšího propadu v roce 2012. Počet zveřejněných projektů přeshraničních fúzí se v roce 2013 oproti prvnímu roku znásobil téměř sedmkrát. K 14. srpnu 2014 bylo z celkového počtu projektů zveřejněných ve sledovaném období úspěšně realizováno 93 přeshraničních fúzí. Největší vzestup nastal v roce 2011, který byl následován zmíněným poklesem. Vzhledem k tomu, že rok 2012 se zapsal do české historie ve znamení nejdelší ekonomické recese posledních let, nepřikládala bych proto tomuto poklesu velkou váhu. V roce 2013 se počet zase zvýšil na rekordních 27 zveřejněných projektů.

Tabulka 1: Počet přeshraničních fúzí

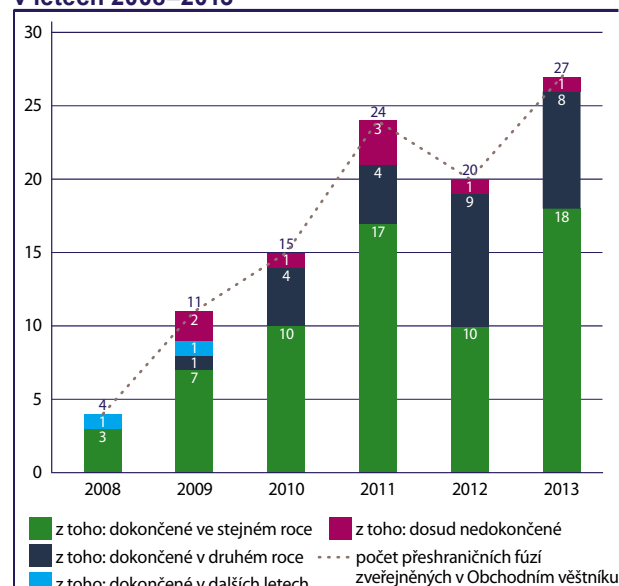
kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet přeshraničních fúzí zveřejněných v Obchodním věstníku, z toho:	4	11	15	24	20	27
dokončené ve stejném roce	3	7	10	17	10	18
dokončené v druhém roce		1	4	4	9	8
dokončené v dalších letech	1	1				
dosud nedokončené		2	1	3	1	1
Přeshraniční fúze úspěšně dokončené	4	9	14	21	19	26
Počet dosud realizovaných přeshraničních fúzí	4	13	27	48	67	93
Průměrná doba od zveřejnění projektu do zápisu fúze do OR v jednotlivých letech	203	220	172	130	141	134

Zdroj dat: www.justice.cz a ov.gov.cz; další zdroje¹

Pozitivní vliv na téměř stále rostoucí početní trend má zajiště i postupná harmonizace právních, účetních a daňových dopadů. Přestože není tato harmonizace plně dostačující a klade českým podnikatelům stále nespočet překážek, některé novelizace s sebou přinesly i řadu výhod. Dobrým příkladem může být flexibilita rozhodného dne, která vešla v platnost s novelou zákona o přeměnách v lednu 2012. Tímto krokem byla odstraněna překážka pro fúze se společnostmi ze zemí s různou právní úpravou, nyní je tak možné spojit rozhodný den se dnem nabytí právních účinků fúze či stanovit jeho datum před vyhotovením společného projektu přeshraniční fúze.

Informace z tabulky 1 zobrazuje následující graf, kde je kromě celkového počtu zveřejněných přes-

Graf 1: Vývoj přeshraničních fúzí v České republice v letech 2008–2013

Zdroj dat: www.justice.cz a ov.gov.cz; další zdroje¹

¹ ŽÁROVÁ, Marcela a SKÁLOVÁ, Jana. *Překážky při realizaci přeshraničních fúzí v Evropské unii*. In: Vysoká škola ekonomická v Praze [online]. KŘEŠŤAN, Karel. *Přeshraniční fúze – analýza*. Praha, 2012. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. 90 s.

hraničních fúzí v daném roce znázorněn také rok, v němž se je podařilo dokončit, či kolik se jich zatím dokončit nepodařilo.

Co se rychlosti dokončení fúzí týče, zdá se, jako by se v posledních dvou letech proces dokončování fúzí více protahoval. Velká část fúzí byla dokončena až v následném roce, zatímco v předchozích letech se dařilo ve většině případů dotáhnout fúzi ke zdárnému konci již v rámci roku, ve kterém došlo ke zveřejnění projektu. Dokončení fúze v následném roce však nemusí být vždy vnímáno negativně. Pokud by byl projekt zveřejněn ke konci roku, a tím pádem realizován až v následujícím roce, nemusí to nutně znamenat, že společnost narazila na komplikace.

Pozitivní je především to, že v posledních letech již zcela vymizely případy, ve kterých se celý proces fúze vlekl dále než do následného roku. Největším extrémem byla v tomto ohledu fúze české společnosti Höck s.r.o. s kyperskou HOCK (Nicosia) Limited, která byla zveřejněna v roce 2009, ale táhla se až do roku 2012, kdy byla česká společnost definitivně vymazána z českého obchodního rejstříku.

Přeshraniční fúze z ČR „ven“ podle země sídla nástupnické společnosti

Tabulka 2 zachycuje, do jakých cizích zemí směřovaly tuzemské společnosti při fúzích přes hranice České republiky. Zahnuty jsou pouze skutečně dokončené fúze, které jsou řazeny podle roku založení projektu do sbírky listin.

Zatímco v letech 2008, 2009 a 2011 proběhla většina fúzí směrem „ven“ z ČR, v letech 2010, 2012 a 2013 tomu bylo opačně. Počet zemí, kam české společnosti úspěšně fúzovaly, stále stoupá. V druhé polovině sledovaného období se počet zemí dokonce zdvojnásobil.

V souladu s očekávanými nejčastěji české společnosti fúzí ke svému nejbližšímu sousedovi – na Slovensko. Potvrzují se tak blízké česko-slovenské obchodní vztahy, které pramení jak ze společné historie, tak i z takřka neexistující jazykové bariéry. Druhé místo obsadil Kypr, pravděpodobně díky svému daňově přívětivému prostředí. O třetí místo se pak dělí Německo a Nizozemsko.

Zajímavé je, že mezi zeměmi úplně chyběly další středoevropské státy jako Polsko či Maďarsko, což může být způsobeno nesouladem účetních či daňových úprav. Z analýzy je evidentní, že české společnosti nemají zájem účastnit se fúzí se státy jižní

Tabulka 2: Dokončené přeshraniční fúze podle zemí

Fúze z České republiky „ven“ do členského státu EU	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkový počet fúzí z ČR do dané země
Kypr	2	2		2	1	2	9
Velká Británie	1				1		2
Německo		1	1	1		1	4
Slovensko		2	4	3		2	11
Nizozemsko		1		1	1	1	4
Irsko		1					1
Lucembursko				1	1	1	3
Belgie				3			3
Rakousko				1	1	1	3
Itálie				1			1
Lichtenštejnsko					1		1
Finsko					1		1
Celkový počet přeshraničních fúzí z ČR v daném roce	3	7	5	13	7	8	43

Zdroj dat: www.justice.cz a ov.gov.cz; další zdroje²

² ŽÁROVÁ, Marcela a SKÁLOVÁ, Jana. *Překážky při realizaci přeshraničních fúzí v Evropské unii*. In: Vysoká škola ekonomická v Praze [online]. KŘEŠŤAN, Karel. *Přeshraniční fúze – analýza*. Praha, 2012. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. 90 s.

a východní Evropy, jejich zástupci mezi zaznamenanými daty zcela chybí.

Přeshraniční fúze do ČR podle země sídla zanikajících společností

Dalším sledovaným kritériem byla země sídla zanikající zahraniční společnosti. Zjištěné údaje jsou pak zaznamenány v tabulce 3. Zde stojí za zdůraznění, že nejde o počet fúzí „dovnitř“, ale o počet zanikajících zahraničních společností, kterých mohlo při fúzi zanikat i více naráz.

Počet zemí přibližně odpovídá počtu z tabulky 2, jednotlivé země se však místy liší. Nově přibylo nejen Polsko a Maďarsko, ale také překvapivě Bulharsko a Chorvatsko. V posledních dvou letech navíc rapidně narostl počet společností ze Slovenska. Přestože se naši slovenští sousedé snažili v posledních letech vytvořit přeshraničním fúzím přívětivé podmínky, stále to více táhne slovenské společnosti k nám než opačně.

Jak už bylo dříve naznačeno, nejvíce zanikajících společností pocházelo opět ze Slovenska, tentokrát v ještě větší početní převaze. Slovenské společnosti společně tvořily nadpoloviční většinu celkového počtu zaznamenaných společností, přičemž byly následovány opět Kyprem a Nizozemskem. První tři příčky tedy zaujaly stejné země jako v předešlém případě.

Zatímco v prvopočátku se přeshraničních fúzí účastnily často prázdné neaktivní společnosti bez majetku či zaměstnanců, v posledních letech se stále častěji přes hranice spojují velké společnosti, jejichž majetek není zrovna zanedbatelný. V takovém případě si společnosti od přeshraničních fúzí nejčastěji slibují zjednodušení organizační struktury či úsporu nákladů.

Lenka Schneiderová

Bc. Lenka Schneiderová studuje v rámci magisterského studijního programu obor Účetnictví a finanční řízení podniku na Vysoké škole ekonomické v Praze.

Tabulka 3: Počet zanikajících zahraničních společností

Fúze do České republiky z členského státu EU	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkový počet společností, které z dané země fúzovaly do ČR
Francie	1						1
Slovensko		2	5	3	10	13	33
Polsko			1		1	2	4
Rakousko		1			2		3
Nizozemsko			2	2		2	6
Maďarsko			1				1
Německo			1				1
Kypr				2	2	3	7
Lucembursko				2		1	3
Bulharsko						1	1
Chorvatsko						1	1
Celkový počet zahraničních společností, které fúzovaly do ČR v daném roce	1	3	10	9	15	23	61

Zdroj dat: www.justice.cz a ov.gov.cz; další zdroje³

³ ŽÁROVÁ, Marcela a SKÁLOVÁ, Jana. *Překážky při realizaci přeshraničních fúzí v Evropské unii*. In: Vysoká škola ekonomická v Praze [online]. KŘEŠŤAN, Karel. *Přeshraniční fúze – analýza*. Praha, 2012. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. 90 s.

Změny zákona o přeměnách obchodních společností a družstev po 1. lednu 2014

Jan Šafránek

Dne 1. ledna 2014 nabyly účinnosti tři zákony, které tvoří základ nového českého soukromého práva. Jsou jimi nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), zákon o obchodních korporacích (zákon č. 90/2012 Sb.) a zákon o mezinárodním právu soukromém (zákon č. 91/2012 Sb.).

Lola Lastovičková

V souvislosti s těmito zásadními změnami soukromého práva bylo nezbytné přizpůsobit mnoho jiných právních předpisů, které na tyto zákony navazují nebo s nimi jinak souvisí. Z toho důvodu byl přijat zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

Tento zákon mj. novelizoval i zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Obecně ke změnám

Změny zákona o přeměnách lze rozdělit do pěti okruhů. Prvním z nich jsou terminologické změny (např. dřívější pojem „obchodní podíl“ pro společnost s ručením omezeným je nadále nahrazen pojmem „podíl“, „právní úkon“ je nově označen jako „právní jednání“ apod.). Dalším typem úprav je vypuštění některých definic, které jsou obsaženy v novém občanském zákoníku (např. definice pojmu jmění či rozhodného dne). Kromě toho bylo nutné reagovat na změny v právních institucích (např. změna v pojetí cenných papírů, přípustění emise kmenových listů u společností s ručením omezeným, zavedení kusových akcií v akciových společnostech apod.). Dále se změny týkají sjednocení úpravy některých institutů v zákoně o přeměnách a v zákoně o obchodních korporacích, jako je např. právo na dorovnání. Konečně dochází i k odstranění některých nepřesností a chybných odkazů.

Cílem tohoto článku je upozornit na nejvýznamnější změny zákona o přeměnách. Důraz je kladen na změny, které se týkají fúze a rozdělení.

Změny vybraných právních institutů

Nové soukromé právo významně změnilo řadu právních institutů, které mají význam i pro problematiku přeměn. Níže proto upozorňujeme na změny, které se promítly do zákona o přeměnách a které je proto v případě realizace přeměn třeba zohlednit.

Komplexní úpravu cenných papírů nově obsahuje občanský zákoník. Již se nerozlišuje jejich podoba

na listinné a zaknihované, nýbrž se rozlišují cenné papíry (dříve listinné cenné papíry) a zaknihované cenné papíry. Jinak řečeno, pojem cenný papír již nezahrnuje zaknihované cenné papíry, ale cenné papíry a zaknihované cenné papíry existují vedle sebe jako dva rovnocenné pojmy. Akcie lze tedy nově vydávat jako cenné papíry (akcie) nebo zaknihované cenné papíry (zaknihované akcie). Nadále platí, že akcie nelze vydávat ve formě cenného papíru na majitele (akcie na majitele); výjimkou je případ, pokud budou imobilizovány, tj. jejich emitent (akciová společnost) je předá do úschovy a jejich vlastník (akcionář) má pouze potvrzení o jejich existenci.

Taktéž úprava zástavního práva včetně zástavního práva k podílu na společnosti či družstvu (dále také jen „korporace“) je nově obsažena pouze v občanském zákoníku. Podíl lze zastavit nejen na kapitálových společnostech (společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti), ale i na komanditní společnosti (je-li podíl komanditisty volně převoditelný) a družstvu, ledaže to zakladatelské právní jednání zakáže či omezí. Vznik zástavního práva se váže na jeho zápis do obchodního rejstříku, nicméně v případě, že je vydán na podíl ve společnosti s ručením omezeným kmenový list či se jedná o akcie, tj. o cenné papíry, vzniká k nim zástavní právo již jejich odevzdáním zástavnímu věřiteli za předpokladu zástavního rubopisu. Není rovněž nově zakázáno vícenásobné zastavení podílu či cenného papíru.

Jednou z dalších novinek zákona o obchodních korporacích je možnost, aby byl podíl na společnosti s ručením omezeným představován kmenovým listem, což je cenný papír na řad. Podíl, k němuž lze kmenový list vydat, nesmí být omezen nebo

Dovolte, abych vás seznámil s naším know-how na stanovování výměnných poměrů.

Kresba: Ivan Svoboda

podmíněn co do převoditelnosti. Zavedením tohoto institutu se koncepce společnosti s ručením omezeným přibližuje akciové společnosti, přičemž snahou je urychlit a zlevnit převody podílů. Pokud je však podíl představován kmenovým listem, lze zastavit pouze kmenový list jako cenný papír, jak již bylo uvedeno. V tomto případě tedy vznik zástavního práva ke kmenovému listu není vázán na zápis do obchodního rejstříku a zastavení kmenového listu nebude veřejně zjištělné, pokud nebude zapsáno do rejstříku zástav.

Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným může nově připustit vznik více druhů podílů, přičemž společník může vlastnit více podílů, a to stejného či různého druhu. Pokud jsou s podílem spojena zvláštní práva či povinnosti, jedná se o zvláštní druh podílu, pokud nikoli, jde o podíl základní. Zákon o obchodních korporacích nedefinuje, jaká zvláštní práva nebo povinnosti lze s podílem spojit, lze však uvažovat např. o podílu na zisku či o podílu spojeném s hlasovacím právem.

Akciová společnost je nově oprávněna vydat akcie (zaknihované akcie) bez jmenovité hodnoty, tzv. kusové akcie. Kusové akcie mají pouze účetní hodnotu, kterou lze vyjádřit jako poměr základního kapitálu a počtu kusových akcií. Tuto novinku uvítají akciové společnosti, které často mění výši základního kapitálu (zejména zvyšují základní kapitál z vlastních zdrojů), neboť při změnách výše základního kapitálu nemusí být vyznačována změna jejich jmenovité hodnoty, resp. nemusejí být vyměňovány. Možnost vydání kusových akcií však musí stanovy výslovně připustit. Nelze přitom kombinovat vydání kusových akcií a akcií se jmenovitou hodnotou.

Co se týče struktury orgánů akciové společnosti, je nově připuštěn monistický model, tj. koncept, při němž je kontrolní i výkonný orgán představován jedním subjektem. Tímto orgánem je správní rada,

kteřá určuje základní zaměření obchodního vedení a dohlíží na jeho řádný výkon. Společnost však navenek zastupuje statutární ředitel, který je volen správní radou, přičemž může, avšak nemusí být zároveň jejím členem.

Dualistický model řízení akciové společnosti, kdy je výkonná a kontrolní funkce rozdělena mezi představenstvo a dozorčí radu, zůstává i nadále možný; novinkou je, že v dozorčí radě nemusí být zástupci zaměstnanců. Zda tuto možnost mohou připustit stanovy, je sporné.

Zákon o obchodních korporacích nově upravuje vedle bytových družstev i družstva sociální, přičemž reguluje především jejich hospodaření. Zároveň se zakazuje, aby se sociální družstvo přeměnilo na jiný typ družstva.

Úprava přeměn v novém občanském zákoníku

Novinkou je začlenění základních ustanovení týkající se přeměn do nového občanského zákoníku (§ 174–184). Tato ustanovení dopadají na veškeré právnické osoby (na rozdíl od zákona o přeměnách, který dopadá jen na obchodní společnosti a družstva). Nově lze tedy přeměny realizovat ve vztahu ke všem právnickým osobám dle nového občanského zákoníku, popř. dle zvláštních právních předpisů týkajících se činnosti jednotlivých právnických osob. Nový občanský zákoník dále podrobně upravuje např. fúzi sloučením nadace s jinou nadací, změnu právní formy nadace na nadační fond, u spolků fúzi a rozdělení. Přeměnou je dle nového občanského zákoníku pouze fúze, rozdělení a změna právní formy, přičemž změnit právní formu lze pouze v případě, že tak stanoví zákon. Nový občanský zákoník však upravuje obecně i přemístění sídla, avšak na rozdíl od zákona o přeměnách jej nepovažuje za přeměnu.

V obecných ustanoveních o přeměnách nový občanský zákoník reguluje především rozdělení přeměn, účinnost přeměn, rozhodný den a jeho účinky, povinnost sestavení konečné účetní závěrky a zahajovací rozvahy. Zákon o přeměnách je nicméně ve vztahu k novému občanskému zákoníku ohledně obchodních společností a družstev předpisem zvláštním a použije se přednostně. To znamená, že do nového občanského zákoníku budeme nahlížet v případě, že zákon o přeměnách určitou problematiku neupravuje či upravuje jen částečně. To je případ definice rozhodného dne, která je nově zakotvena v novém občanském zákoníku. Pro úplnost je třeba poznamenat, že k žádným zásadním změnám v definici nedošlo.

S ohledem na již uvedené nás proto nesmí zmást, pokud nový občanský zákoník upravuje totožnou problematiku odchylně od zákona o přeměnách. Příkladem může být ustanovení nového občanského zákoníku týkající se změny právní formy (§ 183).

Podle něj údaje, na základě nichž je sestavena mezitímní účetní závěrka ke dni zpracování změny právní formy (vyhotovení projektu změny právní formy), pokud je třeba ji zpracovat, nesmí předcházet den rozhodnutí právnické osoby o změně právní formy o více než tři měsíce. Oproti tomu je v zákoně o přeměnách (§ 365) uvedeno, že toto období činí nejvýše 6 měsíců. Jelikož zákon o přeměnách obsahuje speciální úpravu, pro společnosti a družstva se použije úprava uvedená v zákoně o přeměnách.

Zápis přeměny do obchodního rejstříku

Do konce roku 2013 v souladu se zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, platilo, že zápis přeměny do obchodního rejstříku musí být proveden do 15 pracovních dnů, jinak nastala fikce tohoto zápisu dnem následujícím po uplynutí této lhůty. V souvislosti s rekodifikací soukromého práva nabyt dne 1. 1. 2014 účinnosti nový zákon č. 304/2012 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který namísto občanského soudního řádu upravuje v současnosti zápisy do obchodního rejstříku včetně zápisu přeměn. Podle tohoto zákona provede soud zápis přeměny bez zbytečného odkladu. Ačkoli bychom výkladem mohli dovést, že bez zbytečného odkladu odpovídá dříve uvedeným 15 pracovním dnům, nelze se na tuto lhůtu s ohledem na přetíženost soudů spoléhat. Navíc již neplatí ani dříve stanovená fikce zápisu po uplynutí 15 pracovních dnů. To může způsobit komplikace, pokud je účinnost přeměny, tedy zápis přeměny do obchodního rejstříku, plánována k určitému dni. Doporučujeme proto podávat návrhy na zápis do obchodního rejstříku s velkým předstihem, tj. alespoň jeden měsíc před plánovaným datem zápisu do obchodního rejstříku.

Vybrané změny obecných ustanovení zákona o přeměnách

Zákon o přeměnách doplňuje, že pokud mají osoby zúčastněné na přeměně povinnost ověřit konečnou účetní závěrku auditorem, mají povinnost ověřit zahajovací rozvahu nejen nástupnické společnosti či družstva, přejímající společník, společnost či družstvo po změně právní formy, ale i rozdělovaná společnost nebo družstvo při rozdělení odštěpením. Není totiž důvodné, aby v případě rozdělení odštěpením, kdy i rozdělovaná společnost či družstvo musí vyhotovit zahajovací rozvahu, neměla tato společnost či družstvo povinnost nechat zahajovací rozvahu za splnění výše uvedených podmínek ověřit auditorem. V praxi se tato povinnost dovozovala již dříve, nicméně teprve nyní je výslovně zachycena v zákoně.

Dále zákon o přeměnách nově stanoví, že v případě povinnosti akciové společnosti zpřístupnit akcio-

náři jakoukoli účetní závěrku je společnost povinna společně s ní zpřístupnit i výroční zprávu.

Při převodu jmění na společníka či na akcionáře se nově vyžaduje souhlas alespoň 90 % hlasů všech společníků, resp. akcionářů (a nikoli tři čtvrtiny hlasů přítomných) z toho důvodu, aby počet hlasů odpovídal 90% podílu společníka, resp. akcionáře na základním kapitálu společnosti, kterým musí společník, resp. akcionář pro uskutečnění tohoto typu přeměny disponovat.

V důsledku změny koncepce zastavení podílu a cenných papírů je ze zákona vypuštěn zákaz vícenásobného zastavení.

Úprava práva na dorovnání v případě, že výměnný poměr podílů včetně případných doplatků není přiměřený, byla doplněna v souladu s úpravou práva na dorovnání dle zákona o obchodních korporacích v rámci squeeze-outu, tedy nuceného přechodu účastnických cenných papírů v akciové společnosti. Nově je upravena možnost dohodnout se na dorovnání mimo soudní řízení, přičemž i v tomto případě musí povinná osoba složit finanční prostředky do soudní úschovy.

Změny projektu přeměny a schvalování přeměny akciové společnosti

Novela provedla řadu změn v povinných náležitostech projektu přeměny všech právních forem. Důvodem je především potřeba zohlednit změny, ke kterým došlo v souvisejících právních institutech.

Ačkoli již zákon o obchodních korporacích neupravuje povinnost akciových společností mít v dozorčí radě určitý počet členů volených zaměstnanci, ustanovení zákona o přeměnách o projektu fúze, rozdělení i změny právní formy i nadále předvídá údaj o tom, kolik míst v dozorčí nebo správní radě nástupnické akciové společnosti má být obsazeno osobami volenými zaměstnanci nástupnické společnosti. I když je sporné, zda je vůbec přípustné, aby tuto možnost předvídaly stanovy, zákon si v tomto ohledu klade za cíl tuto nejednoznačnou možnost zohlednit.

V rámci projektu fúze a rozdělení akciové společnosti se doplňuje ustanovení, podle něhož za předpokladu, že zúčastněná společnost nevydala na podíl v akciové společnosti účastnický cenný papír či účastnický zaknihovaný cenný papír, uvede se tento údaj v projektu fúze, resp. rozdělení, zároveň však není zapotřebí stanovit pravidla pro výměnu akcií, ale pravidla pro vydání akcií.

V návaznosti na změnu koncepce cenných papírů je v souvislosti s výměnným poměrem v projektu fúze, rozdělení a změny právní formy třeba uvést, zda bude akcie vyměněna za, resp. vydána jako cenný papír, zaknihovaný cenný papír či imobilizovaný cenný papír a zároveň v souvislosti s údajem o vlivu fúze sloučením, rozdělení sloučením na akcie

dosavadních akcionářů nástupnické, resp. rozdělované společnosti, zda dojde k výměně akcií vydaných jako cenný papír za zaknihovaný či imobilizovaný cenný papír nebo obráceně.

S možností vydávat kusové akcie bez jmenovité hodnoty souvisí změna ustanovení ohledně výměnného poměru v rámci projektu fúze, podle něhož se u kusových akcií nebude uvádět jejich jmenovitá hodnota.

U projektu fúze a projektu rozdělení se upřesňuje, že se neuvádí některé údaje nejen proto, že k výměně podílů nedochází z důvodu, že jediný akcionář zanikající, resp. rozdělované společnosti je nástupnická společnost, nýbrž i v případě, že k výměně podílů nedochází z žádného právního důvodu. Za tohoto předpokladu se tedy neuvádí konkrétně údaj o výměnném poměru podílů, den, od kterého vzniká právo na podíl na zisku z vyměněných podílů, ani určení, jak budou při fúzi či rozdělení sloučením získány akcie nástupnické společnosti potřebné k výměně či postup pro případ, že akcionářům zúčastněné společnosti na fúzi vznikne právo odprodat akcie.

Nově se za určitých podmínek nevyžaduje schválení fúze, pokud jiná zanikající společnost je vlastníkem všech akcií opravňujících hlasovat o projektu fúze příslušné zanikající společnosti, tj. nikoli pouze v případě, že nástupnická společnost je vlastníkem všech akcií zanikající společnosti. V tomto případě však upozorňujeme, že náklady na notářský zápis se neušetří, jelikož v této situaci musí být samotný projekt fúze ve formě notářského zápisu. Pokud se však mění stanovy či není splněna podmínka uložení projektu fúze do sbírky listin obchodního rejstříku jeden měsíc před schválením, resp. není zveřejněno oznámení o uložení projektu přeměny do sbírky listin, popř. nejsou jeden měsíc před schválením v sídle zúčastněných akciových společností k nahlédnutí příslušné dokumenty, vyžaduje se schválení fúze sloučením alespoň valnou hromadou nástupnické společnosti.

Pro úplnost uvádíme, že zveřejnění upozornění pro akcionáře podle § 33 odst. 1 písm. b) zákona o přeměnách musí u fúze nově obsahovat i odkaz na práva dle § 49a, tj. právo odprodat svůj podíl, pokud dojde k podstatné změně jmění kterékoli zúčastněné společnosti.

Změny projektu přeměny a schvalování přeměny společnosti s ručením omezeným

Stejně jako u akciové společnosti se u projektu fúze a projektu rozdělení společnosti s ručením omezeným upřesňuje, že se neuvádí některé údaje nejen proto, že k výměně podílů nedochází z důvodu, že jediný společník zanikající, resp. rozdělované společnosti je nástupnická společnost, nýbrž i v případě, že k výměně podílů nedochází z žádného právního

důvodu. Za tohoto předpokladu se tedy neuvádí konkrétně údaj o výměnném poměru podílů ani den, od kterého vzniká právo na podíl na zisku z vyměněných podílů.

V souladu s připuštěním více druhů podílů v rámci úpravy společností s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích je nezbytné v projektu fúze, resp. rozdělení uvést v souvislosti s každým tímto druhem podílu výměnný poměr.

S ohledem na možnost, aby byl podíl ve společnosti s ručením omezeným představován kmenovým listem, je nezbytné uvést v projektu fúze, resp. rozdělení údaj o tom, že zúčastněná společnost vydala kmenové listy, resp. že nástupnická společnost vydá po fúzi kmenové listy u každého podílu, jehož se to týká. Pokud má dojít v rámci fúze, resp. rozdělení k vydání, vrácení či výměně kmenových listů, je nezbytné uvést v projektu fúze způsob a dobu pro jejich odevzdání, resp. převzetí.

Fúze společnosti s ručením omezeným nemusela být do 1. ledna 2014 schvalována valnou hromadou, pokud nástupnická společnost byla jediným společníkem zanikající společnosti a nedocházelo ke změnám zakladatelských dokumentů. V současné době lze tuto možnost vztáhnout i na případ, kdy jediným společníkem zanikající společnosti je jiná zanikající společnost. Pokud se však zakladatelské právní jednání má měnit, musí fúzi schválit alespoň valná hromada nástupnické společnosti.

Další změny v úpravě rozdělení

V rámci ustanovení o projektu rozdělení sloučením se vkládá nově odkaz na ustanovení projektu fúze, podle něhož mají společníci nástupnické společnosti právo na doplatek, pokud dojde ke snížení reálné hodnoty podílu před zápisem rozdělení do obchodního rejstříku. Dříve byl upraven doplatek pouze ohledně společníků zanikající společnosti.

Posudek o ocenění jmění zanikající nebo rozdělované společnosti je nově stejně jako u fúze třeba předložit všem ostatním zúčastněným společnostem.

V souvislosti s ručením u rozdělení sloučením, pokud se neoceňuje jmění, se upřesňuje, že je rozhodná částka, o níž se změnila výše vlastního kapitálu nástupnické společnosti uvedená v zahajovací rozvaze oproti vlastnímu kapitálu uvedenému v konečné účetní závěrce. Tato částka tak není vázána na celý vlastní kapitál a takové ručení je upraveno jen u rozdělení sloučením, nikoli u všech typů rozdělení, neboť jen v tomto případě má nástupnická společnost před rozhodným dnem vlastní kapitál.

Stejně jako tomu bylo i dříve u fúze společnosti s ručením omezeným se nově u rozdělení společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti vymezuje další podmínka pro to, aby valné hromady nástupnických společností, které vlastní všechny podíly, resp. akcie na zanikající nebo rozdělované

společnosti nemusely schvalovat rozdělení, a to za předpokladu, že se nemění zakladatelské právní jednání. V souladu se zákonem o obchodních korporacích totiž změna zakladatelského dokumentu musí být schválena společníky, resp. akcionáři. Pokud se zakladatelské právní jednání má však měnit, musí rozdělení schválit alespoň valná hromada nástupnické společnosti.

Co se týče zveřejnění upozornění pro akcionáře podle § 33 odst. 1 písm. b) zákona o přeměnách upozorňujeme, že musí nově obsahovat i odkaz na práva dle § 49a, tj. právo odprodat svůj podíl, pokud dojde k podstatné změně jmění kterékoli zúčastněné společnosti, a pokud se nemá konat valná hromada jedné nebo více zúčastněných společností i upozornění pro akcionáře, jejichž podíly představují alespoň 5 % základního kapitálu nástupnické společnosti před rozdělením, na právo požadovat svolání valné hromady nástupnické společnosti za účelem schválení rozdělení do jednoho měsíce ode dne, v němž byly zveřejněny údaje dle § 33 odst. 1 písm. b).

Vystoupení a vypořádání s nesouhlasícími společníky v rámci křížové fúze a křížového rozdělení

V případě, kdy se na fúzi či rozdělení účastní akciová společnost jako zanikající společnost a zároveň společnost s ručením omezeným jako nástupnická společnost (popř. nástupnická akciová společnost nabývá právní formu společnosti s ručením omezeným), obsahuje nově projekt těchto typů přeměn upozornění pro akcionáře na právo vystoupit ze společnosti a pravidla pro vypořádání s akcionáři, kteří s fúzí, resp. rozdělením nesouhlasili.

Do konce roku 2013 bylo umožněno pouze akcionáři zanikající akciové společnosti, který nesouhlasil s fúzí do nástupnické společnosti s ručením omezeným, resp. s tím, že některá nástupnická společnost při rozdělení má mít právní formu společnosti s ručením omezeným, aby vystoupil ze společnosti. Nově má toto právo i akcionář nástupnické akciové společnosti, která má nabýt právní formu společnosti s ručením omezeným.

Odstraňuje se i chybná úprava ohledně povinnosti poskytnout při fúzi vypořádací podíl, kdy dřívější úprava uváděla, že tuto povinnost má zanikající společnost. Nově se stanoví, že povinnost náleží nástupnické společnosti, neboť po zápisu fúze, kdy se tento podíl vyplácí, již zanikající společnost nebude existovat. Ze stejného důvodu se vypouští věta, že zanikající společnost má povinnost zajistit vypracování znaleckého posudku a placení odměny znalci, neboť posudek může být rovněž vypracován až po zápisu fúze do obchodního rejstříku. Jelikož u rozdělení dosud tato úprava výslovně chyběla, vkládá se obdobné ustanovení i v rámci rozdělení.

Přeměny jiných právnických osob

Jak jsme již zmínili, nový občanský zákoník upravuje v § 174–184 obecně přeměny všech právnických osob, přičemž se tato ustanovení použijí, nestanoví-li jiný zákon či nový občanský zákoník v rámci ustanovení vztahujících se na konkrétní právnickou osobu jinak.

Nový občanský zákoník upravuje podrobně přeměny a) spolků, a to fúzí sloučením i splynutím a rozdělení sloučením i se vznikem nových spolků, a b) nadací a nadačních fondů, a to fúzí sloučením nadace s jinou nadací či nadačním fondem, přičemž nástupnickou osobou je v případě sloučení s nadačním fondem pouze nadace, a změnu právní formy nadace na nadační fond a opačně.

Jelikož nový občanský zákoník ohledně nadace a nadačního fondu výslovně vyjmenovává typy přeměn, které jsou možné, kloníme se k názoru, že na nadaci ani nadační fond nelze aplikovat fúzi splynutím ani rozdělení. V důsledku obecného ustanovení, že právnická osoba může změnit právní formu, stanoví-li tak zákon, a že fúze a rozdělení smí probíhat mezi právnickými osobami různé právní formy jen v případě, že tak stanoví zákon, není přípustné, aby spolek změnil svoji právní formu či fúzoval nebo se účastnil rozdělení s právnickou osobou jiné právní formy, neboť to zákon nepředvídá.

Ohledně ústavů nejsou přeměny blíže specifikovány, nový občanský zákoník však stanoví, že se na ústavy použijí obdobně ustanovení o nadacích. Z toho důvodu se kloníme k názoru, že ústav se může účastnit fúze sloučením s jiným ústavem, nelze však změnit jeho právní formu, neboť tak zákon výslovně nestanoví. Není však zcela jasné, zda se může ústav účastnit fúze splynutím či rozdělení, neboť u nadací tyto typy přeměn nový občanský zákoník nepředvídá. Z opatrnosti proto nedoporučujeme tyto přeměny u ústavů realizovat.

Při fúzi a rozdělení spolku, nadace a nadačního fondu musí být, stejně jako je tomu u obchodních společností a družstev, stanoven rozhodný den, od něhož se jednání zanikající právnické osoby považují z účetního hlediska za jednání uskutečněné na účet nástupnické právnické osoby. Tento den nesmí předcházet podání návrhu na zápis přeměny do obchodního rejstříku o více než 12 měsíců. Ke dni předcházejícímu rozhodný den je rovněž nezbytné sestavit konečné účetní závěrky a k rozhodnému dni zahajovací rozvahy.

Nový občanský zákoník sice u spolků na rozdíl od nadací a nadačních fondů nestanoví výslovně povinnost vyhotovit mezitímní účetní závěrku v případě, že ode dne sestavení konečné účetní závěrky ke dni vyhotovení projektu přeměny uběhlo více než 6 měsíců, avšak lze to nepřímou dovodit z ustanovení o dokumentech, které musí být 30 dnů před schválením přeměny členům spolku k dispozici, tj. výkaz majetku a závazků zúčastněných osob ne starší než 6 měsíců.

Pojem projekt fúze či rozdělení známý u obchodních společností a družstev je u nadací a nadačních fondů plně nahrazen pojmem smlouva o sloučení, u spolků částečně pojmem smlouva o fúzi, resp. o rozdělení, a to v případě fúze a rozdělení sloučením. Při rozdělení se vznikem nových spolků se užívá pojem projekt rozdělení. Dle našeho názoru se tyto pojmy rozlišují podle toho, zda se přeměny účastní více osob (smlouva), či pouze jedna osoba (projekt). Toto rozlišení odpovídá i terminologii již zrušeného zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, v době, kdy obsahoval ustanovení o přeměnách obchodních společností a družstev, tj. do konce června roku 2008.

Minimální zákonné požadavky na obsah smlouvy, resp. projektu přeměny mimo standardních obsahových náležitostí, jako je identifikace zúčastněných osob, rozhodný den, změna stanov nástupnického spolku, resp. změna statutu nástupnické nadace, jsou u nadace i určení, v jaké struktuře přejímá nástupnická právnická osoba složky vlastního kapitálu

a cizího kapitálu zanikající právnické osoby, jež nejsou závazkem, a výše nadačního kapitálu. Jelikož v případě spolků ani nadací či nadačních fondů neexistují podíly, odpadá především ustanovení o výměnném poměru.

Ve lhůtě 30 dnů před schválením přeměny musí být členům spolku, resp. správní rady nadace či nadačního fondu zpřístupněny dokumenty související s přeměnou, a to návrh smlouvy, resp. projektu přeměny, zakladatelský dokument nástupnické právnické osoby, výkaz majetku a závazků zúčastněných osob (účetní závěrky a zahajovací rozvahy), zpráva vysvětlující hospodářské i právní důvody a důsledky přeměny (tato zpráva se však u spolku nemusí vyhotovovat, pokud se vyhotovení zprávy vzdali všichni členové zúčastněného spolku či jsou všichni členové spolku zároveň členy jeho statutárního či kontrolního orgánu). U nadace, resp. nadačního fondu se tato zpráva nazývá zpráva o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví včetně stanoviska k návrhu smlouvy o přeměně a k hospodářským důsledkům přeměny, přičemž zákon nepřipouští možnost vzdát se jejího vyhotovení.

Smlouva o přeměně, resp. projekt přeměny nemusí být zveřejněn, 30 dnů před schválením přeměny však musí být v obchodním věstníku zveřejněno společné oznámení o zúčastněných právnických osobách na přeměně, údaj o tom, kdo je nástupnickou právnickou osobou, a upozornění pro věřitele na jejich právo na dostatečnou jistotu. Upozornění pro věřitele však stačí doručit pouze známým věřitelům, pokud zúčastněná právnická osoba není příjemcem plnění z veřejného rozpočtu, má pouze zanedbatelný počet věřitelů a nízkou výši dluhů.

Členská schůze u spolků a zasedání správní rady u nadací a nadačních fondů za účelem schválení smlouvy, resp. projektu přeměny se svolává minimálně 30 dnů předem. Schvalování probíhá standardním způsobem, tj. alespoň většinou hlasů přítomných, přičemž členská schůze i správní rada je usnášeníschopná za účasti většiny za předpokladu, že stanovy neurčí jinak, neboť zákon nepředvidá žádné zvláštní kvórum pro případ přeměny. Doporučujeme proto v zakladatelském dokumentu uvést vyšší kvórum pro přijetí rozhodnutí o schválení přeměny. Smlouvu o přeměně spolku, nikoli projekt přeměny spolku, je navíc zapotřebí podepsat osobami oprávněnými jednat za zúčastněný spolek a u podpisu uvést, že návrh smlouvy schválila členská schůze a datum, kdy se tak stalo.

Forma schválení smluv o přeměně, resp. projektu přeměny není stanovena kromě rozhodnutí o změně právní formy nadace na nadační fond a opačně, kdy je rozhodnutí vyžadováno ve formě notářského zápisu. Zároveň není u spolků předepsána žádná forma pro smlouvu o přeměně, resp. projekt přeměny. Oproti tomu je třeba, aby u nadace a nadačního

fondu byla smlouva o přeměně vyhotovena ve formě notářského zápisu. Ohledně spolků je z důvodu závažnosti rozhodnutí o přeměně doporučeníhodné, aby smlouva o přeměně či projekt přeměny byl vyhotoven rovněž ve formě notářského zápisu.

Pokud nebude podán návrh na zápis přeměny do 6 měsíců od uzavření smlouvy o přeměně, může odstoupit ta zúčastněná právnická osoba, která byla připravena návrh podat. Pokud návrh nebude podán do jednoho roku od uzavření smlouvy o přeměně, platí, že od smlouvy odstoupily všechny zúčastněné právnické osoby. V případě projektu přeměny u spolků platí, že rozhodnutí o rozdělení se vznikem nových spolků se ruší, nebude-li návrh na zápis přeměny podán do jednoho roku od schválení přeměny.

Spolky, nadace ani nadační fondy nejsou povinny nechat ocenit jmění soudem ustanoveným znalcem. Fakultativní ocenění znalcem u spolku má však dopad na výši ručení při rozdělení.

Pro úplnost upozorňujeme, že možnost změny právní formy nadace na nadační fond a opačně musí zakládací listina výslovně připustit, jinak tento typ přeměny nelze uskutečnit.

Závěr

Z uvedeného vyplývá, že novela zákona o přeměnách účinná od 1. ledna 2014 především reflektuje změny provedené v novém občanském zákoníku a zákoně o obchodních korporacích, přičemž

opravuje i některá chybná ustanovení a nesrovnalosti zákona o přeměnách. Pro obchodní společnosti a družstva zúčastněné na fúzi a rozdělení tak k zásadním změnám nedochází, je však třeba důsledně dbát na to, aby projekty fúze (rozdělení) odpovídaly současnému znění zákona o přeměnách. Nový občanský zákoník však zavádí novinku tím, že umožňuje provést přeměny i u ostatních právnických osob, přičemž podrobně upravuje přeměny spolků, nadací a nadačních fondů.

Jan Šafránek
Lola Laštovičková

Jan Šafránek je advokát. Již několik let se vedle práva obchodních společností zaměřuje zejména na komplexní projekty přeměn společností a na koncernové právo. Je lektorem seminářů pro odbornou i laickou veřejnost; pravidelně se autorsky podílí na řadě specializovaných publikací. Je partnerem pražské pobočky mezinárodní advokátní kanceláře bnt attorneys-at-law.

Lola Laštovičková absolvovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Od srpna 2014 působí jako spolupracující advokát v mezinárodní advokátní kanceláři bnt attorneys-at-law, přičemž se zaměřuje na korporátní právo, a to především na přeměny společností.

Daňové súvislosti cezhraničnej fúzie na Slovensku

Mária Janušková

Obdobie globalizácie je charakteristické rušením pomyselných hraníc v oblasti politiky, kultúry a podnikania. Aby v takomto prostredí mohli firmy úspešne fungovať, je potrebné, aby ich medzinárodná štruktúra bola efektívne nastavená. V praxi sa pochopiteľne podnikatelia zameriavajú primárne na obchod, pričom včasné plánovanie efektívnej štruktúry je často opomínané. Taktiež pri zahraničných akvizíciách sa neraz volí tá najrýchlejšia a najjednoduchšia forma nadobudnutia podniku a jeho efektívne umiestnenie v rámci celej štruktúry sa rieši až v ďalšom kroku. Cezhraničné fúzie tak nachádzajú čoraz častejšie uplatnenie.

Peter Danovský

Zlúčenie obchodných spoločností je upravené v smernici Rady 2009/133/ES z 19. októbra 2009 o spoločnom systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri zlučovaní, rozdeľovaní, čiastočnom rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií spoločností rôznych členských štátov a pri premiestnení sídla SE (európskej spoločnosti) alebo SCE (európskeho družstva) medzi členskými štátmi a problematika cezhraničných zlúčení alebo splynutí kapitálových spoločností je upravená Smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/56/ES z 26. októbra 2005. Smernice sú povinné aplikovať všetky členské štáty Európskej únie. Výnimkou nie je ani Slovenská republika (SR), ktorá tiež aplikovala ustanovenia týchto smerníc do lokálnej legislatívy. Do zákona č. 595/2003 Z.z., o dani z príjmov v znení neskorších prepisov (ZDP), boli s účinnosťou od 1. januára 2010 doplnené ustanovenia upravujúce problematiku podnikových kombinácií (predaj a kúpa podniku, nepeňažné vklady do obchodných spoločností, zrušenie daňovníka bez likvidácie – zlúčenie, splynutie a rozdelenie obchodných spoločností).

Najviac cezhraničných fúzií v Českej republike sa realizuje práve so spoločnosťami, ktoré majú sídlo v SR. Preto je pre spoločnosti sídliace v ČR užitočné oboznámiť sa s daňovou právnou úpravou zdaňovania pri zlúčení spoločností platnou v SR a naopak. V prípadoch zlúčenia zanikajúcej spoločnosti sídliacej v SR so spoločnosťou so sídlom v ČR sa pri zdaňovaní zanikajúcej spoločnosti uplatňuje slovenské daňové právo a pri zdaňovaní právneho nástupcu české daňové právo. Ak po zlúčení vznikne česká spoločnosť ako právnomu nástupcovi stála

prevádzkareň v SR, uplatňujú sa pri zdaňovaní stálej prevádzkarne súbežne daňové právne poriadky oboch týchto štátov.

Analogicky platí tento postup aj v opačnom prípade, teda ak pri zlúčení spoločností zaniká spoločnosť v ČR a právny nástupcom je slovenská spoločnosť. Vtedy slovenská spoločnosť ako právny nástupca uplatňuje pri zdaňovaní slovenské daňové právo a česká zanikajúca spoločnosť české daňové právo.

Účtovné súvislosti zlúčenia

Pre pochopenie daňových súvislostí vyplývajúcich zo zlúčenia obchodných spoločností je potrebné poznať povinnosti vyplývajúce zo slovenského Zákona č. 431/2002 Z.z., o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ZoU).

Pri fúzii má zanikajúca spoločnosť povinnosť zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu (vrátane účtovných výkazov) podľa § 16/4 ZoU, viesť účtovníctvo do dňa prechádzajúceho rozhodnému dňu a oceniť všetok majetok a záväzky na reálnu hodnotu v praxi spravidla znaleckým posudkom alebo odborným odhadom (§ 25/1/f a § 27/1/d ZoU).

Nástupnícka spoločnosť je povinná zostaviť otváraciu súvahu k rozhodnému dňu a po zlúčení pokračovať vo vedení svojich účtovných kníh po doplnení účtov z podkladov otváracie súvahy.

V prípade cezhraničnej fúzie nástupnícka spoločnosť ocení reálnou hodnotou podľa ZoU preberaný majetok a záväzky od zahraničnej zanikajúcej obchodnej spoločnosti, pokiaľ ho zanikajúca obchodná spoločnosť alebo družstvo nemá takto ocenený. V otváracie súvahe nástupníckej spoločnosti sa majetok a záväzky, ktoré sa preberajú od zahraničnej právnickej osoby v ocenení reálnou hodnotou, vykazujú prepočítané kurzom vyhláseným ECB alebo NBS v deň, ktorým je rozhodný deň.

Rozhodný deň je deň, od ktorého sa úkony zanikajúcich spoločností považujú z hľadiska účtovníctva za úkony vykonané na účet nástupníckej spoločnosti (§ 69/6/d Obchodného zákonníka), pričom rozhodný deň nesmie byť neskorší ako deň nadobudnutia účinkov zlúčenia, teda deň zápisu do obchodného registra. Od rozhodného dňa uvedeného v zmluve o zlúčení bude všetky aktivity zrušenej spoločnosti vykonávať aj účtovať nástupnícka spoločnosť, a teda skutočnosť, ktoré sú predmetom účtovníctva zanikajúcej spoločnosti, sú súčasťou účtovníctva a účtovnej závierky právneho nástupcu.

Daňové súvislosti zlúčenia

U daňovníka zrušeného bez likvidácie sa zdaňovacie obdobie končí dňom predchádzajúcim rozhodnému dňu a daňové priznanie za toto obdobie je povinný podať daňovník zrušený bez likvidácie alebo jeho právny nástupca, a to v lehote do troch kalendárnych mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia, pričom je možnosť predĺžiť lehotu o ďalšie tri mesiace.

Na vyčíslenie základu dane ZDP umožňuje použiť ocenenie majetku v reálnych hodnotách alebo v pôvodných hodnotách.

A Ocenenie v reálnych hodnotách

A.1 Stanovenie základu dane u daňovníka zrušeného v dôsledku zlúčenia

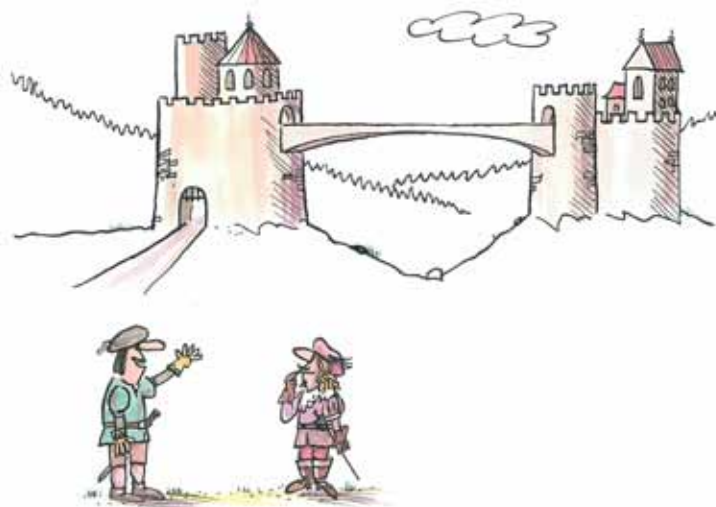
Pri ocenení majetku reálnou hodnotou ZDP uvádza, že výsledok hospodárenia vykazaný v účtovníctve daňovníka zrušeného zlúčením je súčasne aj základom dane z príjmov, ktorý je však potrebné podľa § 17c ZDP:

- a) upraviť o výšku oceňovacích rozdielov; oceňovacie rozdiely, ktoré vznikli ako rozdiel z ocenenia vykazaného v účtovníctve medzi účtovnou hodnotou majetku daňovníka zrušeného zlúčením a jeho ocenením na reálnu hodnotu sa pri tejto metóde zahrnú do základu dane. Takéto oceňovacie rozdiely nebudú súčasťou základu dane v prípade, že sa ich rozhodne zahrnúť do základu dane právny nástupca;
- b) zvýšiť/znížiť o rozdiel medzi účtovnou zostatkovou cenou a daňovou zostatkovou cenou odpisovateľného hmotného majetku. Súčasťou základu dane z príjmov môže byť len daňová zostatková cena hmotného majetku. Základ dane je potrebné upraviť aj o prípadný rozdiel medzi účtovným ocenením reprodukčnou obstarávacou cenou neodpisovateľného majetku nadobudnutého darom a jeho daňovým ocenením vo výške vstupnej ceny (25/1/f, g ZDP);
- c) zahrnúť goodwill / záporný goodwill ešte nezahrnutý do základu dane zrušovanej spoločnosti;
- d) znížiť o sumu nedaňových rezerv, ak náklad vzťahujúci sa k tejto rezerve by bol daňovým výdavkom a ak ide o rezervu, ktorá prechádza na právneho nástupcu daňovníka zrušeného zlúčením;
- e) znížiť pri opravných položkách o rozdiel vytvorených účtovných opravných položiek a daňových opravných položiek. Súčasťou tohto rozdielu nie sú opravné položky k dlhodobému hmotnému a nehmotnému majetku;
- f) znížiť o sumu záväzku prislúchajúcemu k výdavku (nákladu), o ktorý bol daňovník zrušený bez likvidácie povinný zvýšiť základ dane v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach [ide o záväzky po splatnosti viac ako 360, 720, resp. 1080 dní (§ 17/27 ZDP)].

A.2 Stanovenie základu dane u právneho nástupcu

V prípade ocenenia majetku reálnou hodnotou sa pri určení základu dane právneho nástupcu vychádza z výsledku hospodárenia vykazaného v jeho účtovníctve, pričom sa vykonáva ešte úprava základu dane o:

- a) Oceňovacie rozdiely pri zlúčení obchodných spoločností za predpokladu, že tieto neboli zahrnuté do základu dane daňovníka zrušeného zlúčením. Tieto oceňovacie rozdiely sa pritom môžu zahrnúť do základu dane právneho nástupcu:
  - jednorazovo,
  - postupne až do ich úplného zahrnutia najdlhšie počas siedmich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, najmenej vo výške jednej sedminy ročne počnúc zdaňovacím obdobím, v ktorom nastal rozhodný deň. Ak počas tohto obdobia dôjde k zvýšeniu základného imania, vyplateniu dividend, k predaju alebo inému vyradeniu viac ako 50 % reálnej hodnoty hmotného majetku a nehmotného majetku, ku ktorému sa viažu oceňovacie rozdiely, je tento právny nástupca povinný zahrnúť zostávajúcu časť týchto rozdielov do základu dane v tom zdaňovacom období, v ktorom dôjde k vzniku niektorej z týchto skutočností. Ak sa počas tohto obdobia daňovník zrušuje, je na daňovníka vyhlásený konkurz alebo dôjde k predaju podniku alebo dôjde k nepeňažnému vkladu podniku, je právny nástupca tiež povinný zostávajúcu časť týchto oceňovacích rozdielov jednorazovo zahrnúť do základu dane;

Jak ráčite vidieť, pane hrabě, zde úspěšně fúzovaly dva dosud zneprátelené šlechtické rody.

Kresba: Ivan Svoboda

Zvolený spôsob zahrnutia oceňovacích rozdielov do základu dane má vplyv na spôsob odpisovania prevzatého hmotného majetku u právneho nástupcu. Pokiaľ oceňovacie rozdiely zahnie právny nástupca alebo zanikajúca spoločnosť do základu dane jednorazovo, môže právny nástupca v odpisovaní hmotného majetku pokračovať. Majetok bude teda odpisovať už len počas zvyšnej doby odpisovania. Pokiaľ však právny nástupca zahrnie oceňovacie rozdiely do základu dane postupne, odpisuje nadobudnutý hmotný majetok ako novo-obstaraný majetok, t. j. odznovu počas celej doby odpisovania stanovenej ZDP. V oboch prípadoch však platí, že prevzatý hmotný majetok je odpisovaný z jeho reálnej hodnoty.

- b) Rozdiel medzi sumou prevzatej rezervy a výškou skutočnej úhrady záväzku v zdaňovanom období, v ktorom došlo k úhrade záväzku, ku ktorému bola táto rezerva tvorená, ak náklad vzťahujúci sa k tomuto záväzku by bol daňovým výdavkom, pričom zrušenie rezervy nadobudnutej pri zlúčení sa zahrnuje do základu dane v súlade s účtovníctvom. Na ďalšiu tvorbu rezerv u právneho nástupcu sa vzťahujú všeobecné pravidlá o tvorbe, použití alebo zrušení rezerv (§ 17/23, § 20 ZDP).
- c) Goodwill alebo záporný goodwill upravený podľa ZoU až do jeho úplného zahrnutia, najdlhšie počas siedmich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, najmenej vo výške jednej sedminy ročne, počnúc zdaňovacím obdobím, v ktorom nastal rozhodný deň. Ak počas tohto obdobia dôjde k vybranej udalosti (zrušenie s likvidáciou, zrušenie bez likvidácie, vyhlásenie konkurzu, predaj podniku, nepeňažný vklad podniku) zostávajúca časť goodwillu / záporného goodwillu sa jednorazovo zahrnie do základu dane.

Špecifiká cezhraničného zlúčenia v reálnych cenách

V súčasnej dobe sú cezhraničné fúzie v ZDP riešené iba veľmi okrajovo. Čiastočne upravené sú v zásade iba prípady, keď pri zlúčení vzniká právny nástupcov v druhom štáte stála prevádzkareň.

Pokiaľ pri zlúčení daňovníka so sídlom na území SR s daňovníkom, právny nástupcom, so sídlom mimo územia SR majetok zanikajúcej slovenskej spoločnosti ostáva súčasťou stálej prevádzkarene zahraničného právneho nástupcu umiestnenej na území SR, ocení sa tento majetok a záväzky reálnou hodnotou. Pri ďalšom odpisovaní majetku sa postupuje rovnakým spôsobom, ako je uvedené v bode A.2 (§ 17c/2 ZDP). Prípadnú daňovú stratu daňovníka zrušeného zlúčením môže právny nástupca odpočítavať v rámci stálej prevádzkarene vo výške a spôsobom podľa § 30 ZDP za predpokladu, že sa vzťahuje k majetku a záväzkom tejto stálej prevádzkarene.

V opačnom prípade, pokiaľ pri zlúčení daňovníka so sídlom mimo územia SR s daňovníkom, právny nástupcom, so sídlom na území SR ostáva majetok súčasťou stálej prevádzkarene v zahraničí, tento právny nástupca môže oceniť majetok a záväzky reálnou hodnotou, ak oceňovacie rozdiely z precenenia majetku sú súčasťou základu dane právneho nástupcu (podľa § 17c/3/a ZDP). Uvedené je samozrejme možné len za predpokladu, že právny nástupca neuplatní postup ocenenia podľa pôvodných cien.

B Ocenenie v pôvodných cenách

ZDP na rozdiel od účtovníctva umožňuje zlúčenie obchodných spoločností vykonať aj v pôvodných cenách (§ 17e ZDP). Je potrebné upozorniť, že tento postup je akceptovaný len na účely daňové. Takúto možnosť nedáva ani zákon o účtovníctve, ani postupy účtovania pre podnikateľov, ktoré pre tento druh transakcií stanovujú povinnosť vykonať u zrušovanej spoločnosti ocenenie majetku reálnou hodnotou a následne je toto ocenenie povinný na účtovné účely prevziať aj právny nástupca. V prípade, že sa zlúčenie obchodných spoločností vykoná v pôvodných cenách, právny nástupca má pre daňové účely tzv. evidenčnú povinnosť, t. j. je povinný evidovať výšku pôvodného ocenenia majetku a záväzkov počnúc zdaňovacím obdobím, v ktorom nastal rozhodný deň, najmenej do uplynutia lehoty pre zánik práva vyrubiť daň. Právo vyrubiť daň zaniká spravidla po uplynutí piatich rokov od konca roka, v ktorom vznikla povinnosť podať daňové priznanie. V prípade, že daňovník uplatňuje odpočet daňových strát, právo vyrubiť daň zaniká po uplynutí siedmich rokov a pri uplatnení medzinárodných zmlúv v oblasti daní po uplynutí 10 rokov (§ 69 Daňového poriadku č. 563/2009 Z.z.).

Pri metóde ocenenia v pôvodných cenách v zmysle ZDP sa pôvodnou cenou rozumie účtovné ocenenie majetku a záväzkov u daňovníka zrušeného zlúčením

bez precenenia na reálnu hodnotu. Pri hmotnom a nehmotnom majetku sa pôvodnou cenou rozumie jeho daňová zostatková cena, resp. pri neodpisovanom majetku jeho daňová vstupná cena.

B.1 Stanovenie základu dane u daňovníka zrušeného v dôsledku zlúčenia

Pri zlúčení obchodných spoločností v pôvodných cenách je základom dane z príjmov výsledok hospodárenia zistený v účtovníctve, ktorý sa ďalej upravuje na základ dane z príjmov postupom špecifickým pre túto metódu ocenenia. Konkrétne sa do základu dane z príjmov zrušenej spoločnosti v zdaňovacom období, ktoré sa končí dňom predchádzajúcim rozhodnému dňu,

- nezahrnuje suma vo výške oceňovacích rozdielov vyčíslených v účtovníctve, ak sa vzťahujú k majetku a záväzkom, ktoré právny nástupca prevzal v pôvodných účtovných cenách;
- nezahrnujú účtovné opravné položky vytvorené k zásobám, cenným papierom a k dlhodobému hmotnému a nehmotnému majetku, ak právny nástupca prevezme pôvodné ceny zásob, cenných papierov, dlhodobého hmotného a nehmotného majetku;
- zahrnujú aj daňové rezervy a daňové opravné položky k pohľadávkam podľa § 20 ZDP a právny nástupca môže pokračovať v tvorbe daňových opravných položiek k pohľadávkam podľa § 20 ZDP.

V prípade odpisovania majetku daňovník zrušený zlúčením zahrnuje do základu dane z vypočítaného ročného odpisu pomernú časť pripadajúcu na celé kalendárne mesiace, počas ktorých daňovník majetok účtoval (§ 17e/4 ZDP).

B.2 Stanovenie základu dane u právneho nástupcu

Právny nástupca pri vyčíslení základu dane vychádza z výsledku hospodárenia vykázaného podľa ZoU, pričom do základu dane právneho nástupcu sa:

- zahrnuje rozdiel medzi sumou prevzatej daňovej rezervy a výškou skutočnej úhrady záväzku v zdaňovacom období, v ktorom došlo k úhrade záväzku, ku ktorému bola tvorená táto rezerva. Pri ďalšej tvorbe daňovej rezervy postupuje následne právny nástupca štandardne podľa § 20. Obdobne sa postupuje aj pri daňovej opravnej položke;
- zahrnuje náklad, ku ktorému bola tvorená nedaňová rezerva, a to v tom zdaňovacom období, v ktorom dôjde u právneho nástupcu k použitiu rezervy. Takáto rezerva je teda daňovo neutrálna, do základu dane sa zahrnuje až príslušný daňový výdavok. Obdobne sa postupuje aj pri nedaňovej opravnej položke;
- nezahrnuje goodwill alebo záporný goodwill vykázaný v otváracíj súvahe právneho nástupcu.

V prípade ocenenia pôvodnými cenami právny nástupca daňovníka zrušeného bez likvidácie:

- prevezme pôvodné ceny zásob a cenných papierov bez zohľadnenia opravných položiek záúčtovaných v účtovníctve,
- prevezme pohľadávky v ich menovitej hodnote alebo obstarávacej cene zistenej u daňovníka zrušeného zlúčením, dátum ich splatnosti, vytvorené daňové opravné položky a pokračuje v tvorbe týchto daňových opravných položiek podľa § 20 ZDP,
- uplatní zvyšnú časť ročného daňového odpisu prepočítaného na mesiace, počnúc mesiacom, v ktorom bol majetok záúčtovaný u tohto právneho nástupcu,
- prevezme pri odpisovanom majetku pôvodné ceny majetku, už uplatnené daňové odpisy a daňové zostatkové ceny a pokračuje v odpisovaní začatom pôvodným vlastníkom,
- pri nehmotnom majetku pokračuje v odpisovaní z pôvodnej vstupnej ceny počas doby odpisovania ustanovenej vo svojom účtovnom odpisovom pláne najviac do výšky daňovej zostatkovej ceny majetku,
- pri neodpisovanom majetku prevezme jeho daňovú vstupnú cenu, pokračuje v tvorbe daňových rezerv.

Špecifiká cezhraničného zlúčenia v pôvodných cenách

Rovnako pri ocenení v pôvodných cenách je v ZDP upravený iba prípad, keď pri zlúčení vzniká právnenému nástupcovi v druhom štáte stála prevádzkareň.

V prípade, že pri zlúčení daňovníka so sídlom na území SR s daňovníkom so sídlom mimo územia SR, ako právny nástupcom, vznikne tomuto právnenému

nástupcovi na území SR stála prevádzkareň, právny nástupca postupuje nasledovne:

- a) základ dane neupravuje o zostatky rezerv, opravných položiek a účtov časového rozlíšenia, ak sa vzťahujú k majetku a záväzkom tejto stálej prevádzkarene, s výnimkou daňovej opravnej položky k pohľadávkam,
- b) pokračuje v odpisovaní hmotného majetku a nehmotného majetku tejto stálej prevádzkarene rovnakým spôsobom, ako je to uvedené v bode B.2,
- c) odpočítava daňovú stratu daňovníka zrušeného bez likvidácie vo výške a spôsobom podľa § 30 ZDP, ak sa vzťahuje k majetku a záväzkom tejto stálej prevádzkarene.

Pokiaľ v prípade zlúčenia daňovníka so sídlom mimo územia SR s daňovníkom so sídlom na území SR, ako právnym nástupcom, vznikne mimo územia SR stála prevádzkareň, právny nástupca pri vyčíslení základu dane vzťahujúceho sa na túto zahraničnú stálu prevádzkareň pokračuje v tvorbe rezerv, opravných položiek a účtov časového rozlíšenia, ak sa vzťahujú k majetku a záväzkom tejto stálej prevádzkarene a v odpisovaní hmotného majetku a nehmotného majetku stálej prevádzkarene začatým daňovníkom, ktorý bol zrušený mimo územia SR zlúčením, a to primerane spôsobom, ako je to uvedené v bode B.2.

Právny nástupca sa však môže rozhodnúť, že oceňovacie rozdiely z precenenia majetku stálej prevádzkarene budú súčasťou základu dane, ako je to uvedené v bode A.2 písm. a), a v takom prípade ocení majetok reálnou hodnotou podľa § 17c ods. 2 ZDP.

Odpočítavanie daňovej straty

Slovenský ZDP umožňuje v prípade zrušenia spoločnosti bez likvidácie prenos daňových strát zo zanikajúcej spoločnosti na právneho nástupcu (§ 30/2 ZDP). Platí to v prípade, ak zanikajúca spoločnosť začala daňovú stratu odpočítavať alebo jej na jej odpočítavanie vznikol nárok. Právny nástupca však môže odpočítavať daňovú stratu iba za predpokladu, že je on sám a tiež zanikajúca spoločnosť daňovníkom dane z príjmov právnickej osoby.

Dôležitou podmienkou na odpočítanie strát zanikajúcej spoločnosti u právneho nástupcu je ďalej skutočnosť, že účelom fúzie nie je len zníženie alebo vyhnutie sa daňovej povinnosti. Prenos odpočtu strát na právneho nástupcu musí byť teda podložený opodstatnenosťou fúzie z iných ako daňových hľadísk. V praxi je najčastejším dôvodom fúzie úspora nákladov, dosiahnutie úspor cez synergické efekty, prípadne post-akvizíčné zefektívnenie štruktúry.

Daňovú stratu je možné preniesť aj v prípade, že je právnych nástupcov viac. Daňová strata sa vtedy odpočítava u každého z nich pomerne, a to podľa výšky vlastného imania, v akej prešlo zo zanikajúcej spoločnosti na jednotlivých právnych nástupcov. S účinnosťou od 1. januára 2014 bola všeobecná

lehota na odpočet daňových strát výrazne skrátená zo siedmich na štyri roky.

Záver

Slovenská daňová úprava v oblasti fúzií zaznamenala v posledných rokoch viaceré pozitívne zmeny. Za všetky možno spomenúť napríklad umožnenie zahrnovania goodwillu do základu dane v prípade metódy reálnych cien. V praxi je stále možné nájsť situácie, ktoré daňové predpisy neriešia, celkovo je však zdaňovanie pri fúziách nastavené tak, že obchodným spoločnostiam umožňuje primerané daňové plánovanie. Za najvýznamnejšiu výhodu možno považovať možnosť výberu medzi tzv. daňovo neutrálnou fúziou v prípade metódy ocenenia v pôvodných cenách na jednej strane a fúziou s vplyvom na základ dane v prípade metódy ocenenia v reálnych cenách na strane druhej. Táto dobrovoľnosť výberu umožňuje každej spoločnosti využiť pri fúzii čo najefektívnejšie svoju individuálnu daňovú situáciu. O to viac je však potrebné vedieť dôkladne posúdiť jednotlivé daňové alternatívy, a to najmä ak ide o cezhraničné fúzie, pri ktorých je navyše potrebné prihliadať aj na odlišnosti právnych úprav jednotlivých zúčastnených štátov.

Mária Janušková
Peter Ďanovský

Mária Janušková je manager daňového oddelenia TPA Horwath a licencovaný daňový poradca. Venuje sa tak lokálnej ako aj medzinárodnej daňovej problematike, vrátane problematiky medzinárodného vysielania pracovných síl a sociálneho poistenia. Je taktiež aktívnou členkou metodicko-legislatívnej komisie Slovenskej komory daňových poradcov pre daň z príjmov a medzinárodné dane.

Peter Ďanovský je partner TPA Horwath zodpovedný za daňové a účtovné oddelenie. Má skúsenosti v oblasti daňového, účtovného a podnikateľského poradenstva pre medzinárodných klientov v oblasti výroby, obchodu, nehnuteľností a finančných služieb. Je taktiež licencovaný daňový poradca a publikuje a prednáša vo vybraných daňových oblastiach.

Přenos daňové ztráty při tuzemské nebo přeshraniční fúzi

Jana Skálová

Řada ustanovení českého zákona o daních z příjmů týkající se možnosti přenosu daňové ztráty ze zanikajícího na nástupnického poplatníka má svůj původ ve směrnících Evropské unie. Pro správnou aplikaci těchto ustanovení musí společnosti často sáhnout do originálního textu směrnice či do judikatury Soudního dvora EU (dále také SDEU). Pokud byla směrnice použita na daňové řešení uplatňované při tuzemských i přeshraničních fúzích, pak i pro posouzení daňových souvislostí tuzemských fúzích je aplikovatelná judikatura Soudního dvora EU. Některé z důležitých judikátů k přenosu daňové ztráty rozebírá následující text.

Vliv práva EU na daňové souvislosti fúzích

Daňové souvislosti některých přeměn kapitálových obchodních korporací (zejména sloučení, splynutí a rozdělení) jsou od 1. května 2004 v zákoně o daních z příjmů (dále jen ZDP) upraveny v § 23c a 23d, která vycházejí z implementace Směrnice Rady č. 90/434/ES, o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států. Z důvodu podstatných novelizací této směrnice byla pro přehlednost a srozumitelnost vydána Směrnice Rady 2009/133/ES ze dne 19. 10. 2009, která představuje kodifikované znění Směrnice 90/434/EHS (zveřejněno v Ústředním věstníku Evropské unie L 310/34 ze dne 25. 11. 2009).

Směrnice je primárně sice určena pro přeshraniční transakce, členský stát však může stejný režim vztáhnout i na tuzemské přeměny, jak učinila Česká republika. Třetí článek směrnice vymezuje společnosti, na které má být směrnice vztažena. Obecně se jedná o společnosti uvedené v příloze (zpravidla kapitálové), které podléhají bez možnosti osvobození od daně z příjmů právnických osob a jsou považovány za daňové rezidenty na území EU. Cílem směrnice je zakotvení principu neutrality pro realizované transakce. Základní princip daňové neutrality je obsažen v článku 4 směrnice, obsahujícím pravidla platná pro fúze, rozdělení a výměnu akcií.

Jednou se základních výhod je možnost převzít daňovou ztrátu vyměřenou zanikající nebo rozdělované společnosti, která dosud nebyla uplatněna jako položka odčitatelná od základu daně zanikající nebo rozdělované společnosti. Od zanikající nebo rozdělované společnosti lze převzít pouze část její daňové ztráty v rozsahu zjištěném podle ekonomicky zdů-

voditelného kritéria. Přitom je nutno respektovat další ustanovení zakotvená do § 38na.

Právní nástupce může převzatou daňovou ztrátu odčítat od základu daně maximálně do výše části základu daně, který vznikne ze stejné činnosti, jako vykonával poplatník, který zanikl, a to v období, za něž byla daňová ztráta vyměřena. Nelze tedy příliš spekulovat s převzetím ztráty vzniklé z odlišných aktivit, než jaké budou provozovány v nástupnické společnosti. Uplatnitelná část základu daně se stanoví na základě poměru tržeb za vlastní výkony a zboží zúčtovaných do výnosů připadající na stejné činnosti, jako vykonával zaniklý poplatník v období vzniku ztráty, k celkovým tržbám za vlastní výkony a zboží nástupnické společnosti v roce uplatnění ztráty.

Historicky pokyny MF a GFŘ k tomuto ustanovení doplňovaly, že za tržby za zboží a vlastní výkony zaúčtované do výnosů se nepovažují výnosy, které nelze přiřadit přímo k jednotlivým činnostem (např. výnosy z prodeje hmotného nebo nehmotného majetku, úroky, kursově zisky, výnosy z prodeje cenných papírů, výnosy z postoupení pohledávek, ostatní výnosy z právně zaniklých závazků, výnos vzniklý přijatou úhradou pohledávky nabyté postoupením, která převyšuje její pořizovací cenu apod.). Daňovou ztrátu lze uplatnit jako položku odčitatelnou od základu daně ve zdaňovacích obdobích zbývajících do pěti zdaňovacích období bezprostředně následujících po zdaňovacím období nebo obdobích, za něž je podáváno daňové přiznání, za které byla daňová ztráta zanikající nebo rozdělované společnosti vyměřena za podmínek stanovených tímto zákonem.

Do naší společné budoucnosti nabízím daňově uplatnitelné ztráty.

Kresba: Ivan Svoboda

Jak Směrnice Rady č. 90/434/ES, tak český ZDP obsahuje ustanovení v § 23d o tom, že výhody směrnice mohou být společnostem odepřeny, pokud je zjevné, že cílem fúze je snížení nebo vyhnutí se daňové povinnosti a pro fúzi neexistují řádné ekonomické důvody jako restrukturalizace nebo zvyšování efektivity společností.

Směrnice ve svém článku 11 uvádí téměř totožný text jako český ZDP: „Členský stát může odmítnout použít veškerá ustanovení hlav II, III a IV nebo jejich část nebo odepřít veškeré výhody z nich plynoucí, je-li zjevné, že hlavním cílem nebo jedním z hlavních cílů fúze, rozdělení, převodu majetku nebo výměny akcií je daňový únik či vyhnutí se daňovým povinnostem. Skutečnost, že některá z operací uvedených v článku 1 není prováděna z **platných hospodářských důvodů**, např. restrukturalizace nebo racionalizace činnosti společností účastnících se této operace, může vést k předpokladu, že hlavním cílem nebo jedním z hlavních cílů této operace je daňový únik či vyhnutí se daňovým povinnostem.“

K této problematice byl dne 10. 11. 2011 vydán rozsudek Soudního dvora EU (pátého senátu) ze dne 10. listopadu 2011, C-126/10 Foggia – Sociedade Gestora de Participações Sociais SA proti Secretário de Estado dos Assuntos Fiscais.

Jednalo se o portugalskou kauzu, kdy portugalský daňový zákon stanovuje, že daňová ztráta zanikající společnosti je přenositelná na společnost nástupnickou na základě souhlasu ministra financí. Tento souhlas byl odepřen z důvodu, že dle posouzení ministerstva financí nebyla fúze provedena z platných hospodářských důvodů. Dotčená společnost se obrátila na soud. Portugalský soud postoupil Soudnímu dvoru EU (SDEU) předběžnou otázku, protože se jednalo o ustanovení vnitrostátního práva, které vychází ze směrnice 90/434/EHS o společném systému zdanění při fúzích.

Otázky byly položeny takto:

1. Jaký je smysl a působnost čl. 11/1/a směrnice (90/434), zejména jaký je obsah pojmu „platné

hospodářské důvody“ a pojmu „restrukturalizace nebo racionalizace činnosti“ společností účastnících se operací, na které se vztahuje směrnice (90/434)?

2. Je třeba považovat za slučitelný s touto normou Společenství závěr daňového orgánu, že neexistují vážné hospodářské důvody odůvodňující žádost přejímající společnosti o uznání převoditelnosti daňových ztrát, tj. žádost, ohledně které měl uvedený orgán za to, že i když fúze zajisté může mít kladný dopad, pokud jde o strukturální náklady skupiny, její hospodářský zájem není z hlediska přejímající společnosti zjevný vzhledem ke skutečnosti, že přejímaná společnost nevykonávala žádnou činnost jakožto společnost spravující podíly, nevlastnila žádný podíl a převáděla pouze vysoké ztráty?

Závěr soudu pak zní takto:

1. Úspora nákladů vyplývající ze snížení administrativních nákladů a nákladů na řízení při zániku přejímané společnosti je vlastní každé fúzi provedené formou převzetí, jelikož tato fúze má nutně za následek zjednodušení struktury společností.
2. Kdyby se však systematicky připouštělo, že úspora strukturálních nákladů vyplývající ze snížení administrativních nákladů a nákladů na řízení představuje platný hospodářský důvod, aniž se zohlední jiné cíle zamýšlené operace, a konkrétně daňová zvýhodnění, bylo by pravidlo uvedené v čl. 11 odst. 1 písm. a) směrnice 90/434¹ zbaveno svého účelu, který spočívá v ochraně finančních zájmů členských států tím, že v souladu s devátým bodem odůvodnění této směrnice stanoví možnost, aby členské státy odmítly použití této směrnice v případech daňového úniku či vyhnutí se daňovým povinnostem.

Čl. 11/1/a směrnice 90/434 vyjadřuje obecnou zásadu unijního práva, podle níž je zakázáno zneužití práva – tedy operace, které nejsou uskutečněny v rámci běžných obchodních transakcí, avšak pouze za účelem obejití pravidel stanovených uvedeným právem.

Na položenou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 11 odst. 1 písm. a) směrnice 90/434 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě fúze mezi dvěma společnostmi téže skupiny může vést skutečnost, že ke dni fúze přejímaná společnost nevykonává žádnou činnost, nevlastní žádný finanční podíl a že převádí na přejímající společnost pouze ztráty, jež jsou vysoké, a jejichž původ není blíže určen, třebaže má tato operace kladný dopad ve formě úspory strukturálních nákladů této skupiny, k předpokladu, že tato operace není prováděna z „platných

¹ Pravidlo uvádí, že členský stát může odmítnout výhody, je-li zjevné, že jedním z hlavních cílů fúze je daňový únik či vyhnutí se daňovým povinnostem.

hospodářských důvodů“. Je na předkládajícím soudu, aby s přihlédnutím ke všem okolnostem charakterizujícím spor, v němž má rozhodnout, ověřil, zda tento spor obsahuje prvky, jež mohou vést k předpokladu, že se jedná o daňový únik či vyhnutí se daňovým povinnostem.

Portugalská vláda se snažila vznést námitku o nepříslušnosti SDEU, protože se jednalo čistě o vnitrostátní transakci. SDEU však zaujal názor, že pokud vnitrostátní i přeshraniční transakce probíhají v Portugalsku podle stejného daňového režimu, pak existuje jasný zájem EU na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z práva EU jednotného výkladu, bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit.

S ohledem na platné znění českého zákona o daních z příjmů § 23d odst. 2, který představuje implementaci rozebíraného ustanovení směrnice EU do českého prostředí, je možno platnost tohoto judikátu vztáhnout i na české případy fúzí.

V řadě podnikatelských skupin se vyskytuje společnost, která vykazuje ztrátu, protože projekt, pro který byla založena, se prostě nepovedl. Zpravidla tak vznikla ztráta z titulu běžných režijních nákladů společnosti a mnohdy také u odpisu zmařené investice, pokud již bylo investováno do předprojektové přípravy např. nemovitosti, která následně nebyla postavena. Vedení skupiny zpravidla zvažuje, co s touto společností – umístit do ní nový projekt, zlikvidovat nebo realizovat fúzi s některou ze společností ve skupině? Do těchto úvah je tedy nově nutné promítnout závěry z výše uvedeného judikátu SDEU. Pro fúzi je tedy nutno mít řádné ekonomické důvody. Pouhá úspora administrativních nákladů ve skupině jako důvod pro fúzi nestačí.

Možnost přenosu daňové ztráty ze zahraničí

Směrnice Rady 2009/133/ES neukládá členským státům, aby zakotvily do své legislativy možnost převzetí ztráty nástupnickou společností po fúzi. Pokud to však učiní, pak článek 6 směrnice uvádí, že pokud členský stát umožní přijímající (nástupnické) společnosti převzít ztráty převádějící společnosti, které dosud nebyly vyčerpány pro daňové účely, rozšíří daný členský stát působnost těchto předpisů tak, aby se vztahovaly i na převzetí těchto ztrát stálými provozovny přijímající společnosti nacházející se na jeho území.

Pokud se podíváme do jednotlivých členských států, pak je zřetelné, že úprava je dosti různorodá.

V České republice je přenos ztráty ze zanikající společnosti na nástupnickou společnost umožněn za podmínky, že pro fúzi existují řádné ekonomické důvody. Nástupnická společnost či stálá provozovna pak může tuto daňovou ztrátu uplatnit pouze proti stejným činnostem, z nichž daňová ztráta vznikla.

V Rumunsku a Polsku nelze přenést daňovou ztrátu ze zanikající na nástupnickou společnost. Nástupnická společnost však může svoji daňovou ztrátu uplatňovat i po fúzi. V Norsku je možné přenést daňovou ztrátu na nástupnickou společnost za předpokladu, že nástupnická společnost převezme také činnost zanikající společnosti, z níž daňová ztráta vznikla. V Maďarsku a na Kypru je možné v rámci fúze daňovou ztrátu přenášet bez dalších omezení.

Na Slovensku je možné přenést daňovou ztrátu ze zanikající na nástupnickou společnost, pokud není cílem fúze snížení či vyhnutí se daňové povinnosti.

Jak již bylo uvedeno, Česká republika implementovala do svého zákona o daních z příjmů ustanovení o tom, že nástupnická společnost může převzít daňovou ztrátu zanikající společnosti, ať jde o zanikající společnost tuzemskou či zahraniční. Jsou tak zajištěna stejná práva pro daňové rezidenty i nerezidenty.

O tom, že tento přístup není ve všech státech EU stejný, vypovídá i judikatura Soudního dvora EU. O rozdílném přístupu k fúzi s dceřinou společností tuzemskou oproti zahraniční vypovídá zejména rozsudek A Oy Case C-123-11.

V souzeném případě se jednalo o zanikající švédskou společnost, která byla dceřinou společností finské mateřské společnosti. Finský zákon o daních z příjmů neumožňuje převzetí daňové ztráty mateřskou společností, pokud zanikající dceřiná

společnost má sídlo v jiné zemi EU. Převzetí této daňové ztráty je naopak umožněno v případě fúze s tuzemskou společností. Finská mateřská společnost se domáhala možnosti převzít daňovou ztrátu od své zanikající dceřiné společnosti. V soudním řízení se tak finský soud obrátil na SDEU se dvěma otázkami:

1. Stanoví články 49 SFEU a 54 SFEU, že přijímající společnost může v rámci svého zdaňování provést odpočet ztrát společnosti, která byla usazena v jiném členském státě a má se s ní sloučit, z činností tam vykonávaných v letech před fúzí, jestliže přijímající společnosti nezůstane žádná stálá provozovna ve státě, v němž má slučující se společnost sídlo, a může podle vnitrostátních právních předpisů provést odpočet ztrát slučující se společnosti pouze tehdy, jestliže slučující se společnost je tuzemskou společností nebo ztráty vznikly ve stálé provozovně usazené v tomto členském státě?
2. V případě kladné odpovědi na první otázku jsou články 49 SFEU a 54 SFEU významné z hlediska otázky, zda je třeba výši odpočitatelné ztráty vypočítat podle daňového práva státu, v němž má přijímající společnost sídlo, nebo zda je za odpočitatelné ztráty třeba považovat ztráty zjištěné ve státě, v němž má sídlo slučující se společnost, podle právních předpisů tohoto státu.

Odpověď SDEU na první otázku je:

1. Články 49 SFEU a 54 SFEU nebrání za okolností věci v původním řízení takovým vnitrostátním právním předpisům, které vylučují možnost mateřské společnosti fúzující s dceřinou společností usazenou v jiném členském státě, jež ukončila svou činnost, odečíst od svých zdanitelných příjmů ztráty, které této dceřiné společnosti vznikly v obdobích před fúzí, přestože tyto vnitrostátní právní předpisy přiznávají takovou možnost v případě fúze s dceřinou společností-rezidentem. Takové právní předpisy jsou ovšem v rozporu s unijním právem, pokud mateřské společnosti neumožňují prokázat, že její dceřiná společnost-nerezident vyčerpala možnosti zohlednit tyto ztráty a že neexistují možnosti, aby je ve státě svého sídla uplatnila v budoucích

zdaňovacích obdobích buď dceřiná společnost sama, anebo třetí osoba.

Podle ustálené judikatury je omezení svobody usazování přípustné, je-li odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu. Takové odůvodnění může podle ustálené judikatury spočívat v zachování rozdělení daňové pravomoci mezi členskými státy. V souladu s tím mohou členské státy přijímat opatření směřující k zajištění výkonu své daňové pravomoci. Za tímto účelem může být nezbytné použít na hospodářské činnosti společností usazených v jednom z těchto států pouze daňová pravidla tohoto členského státu, a to jak na zisky, tak na ztráty.

Daňová pravomoc členského státu je ohrožena zohledněním ztrát, které vznikly v rámci výlučné daňové pravomoci jiného členského státu. Ztráty, jejichž zohlednění je předmětem projednávané věci, vznikly v důsledku činnosti švédské společnosti ve Švédsku. Tato činnost podléhá podle čl. 7 odst. 1 dohody o zamezení dvojího zdanění, která se použije v projednávané věci, do výlučné daňové pravomoci Švédského království. Zohledněním těchto ztrát by tak byla ohrožena daňová pravomoc Finska. Finská republika by zohlednila ztráty z činnosti, kterou nemůže podrobit daňové povinnosti. Finská republika je tedy v zásadě oprávněna bránit v tomto ohledu osobě povinné k dani v zohlednění ztrát švédské dceřiné společnosti².

K uvedenému stanovisku generální advokátky se připojily také vlády, které přednesly svá vyjádření před SDEU. Jsou toho názoru, že rozdílné zacházení dotčené ve věci v původním řízení je odůvodněno nutností zajistit ochranu rozdělení zdaňovací pravomoci mezi členskými státy a bránit dvojímu uplatňování ztrát a bránit daňovým únikům.

Odůvodnit rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty je možno tehdy, pokud má nastavený daňový systém za cíl předcházet jednáním, která mohou ohrozit právo členského státu uplatňovat svou zdaňovací pravomoc ve vztahu k činnostem vykonávaným na jeho území (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. března 2007, Rewe Zentralfinanz, C-347/04, Sb. rozh. s. I-2647, bod 42, a již uvedený rozsudek Oy AA, bod 54).

Zabezpečení rozdělení zdaňovací pravomoci mezi členskými státy tak může způsobit, že na hospodářské činnosti společností se sídlem v jednom z těchto států bude nezbytné použít pouze daňová pravidla tohoto členského státu, co se týče jak zisků, tak ztrát. Poskytnutí společností možnosti volby zohlednit jejich ztráty v členském státě jejich sídla nebo v jiném členském státě by totiž značně narušilo vyvážené rozdělení zdaňovací pravomoci mezi členskými státy, jelikož by základy daně byly v obou těchto státech upraveny o výši převedených ztrát.

² Stanovisko generální advokátky JULIANE KOKOTT přednesené dne 19. července 2012 v e věci C123/11 A Oy, odst. 43, 44.

Pokud se konečně jedná o nebezpečí daňového úniku, zahrnuje možnost převádět při fúzi ztráty dceřiné společnosti-nerezidenta na společnost-rezidenta nebezpečí, že k přípravě takového druhu reorganizace v rámci skupiny společností dojde proto, aby ztráty byly zohledněny v členských státech, které uplatňují nejvyšší daňové sazby a ve kterých je v důsledku toho daňová hodnota ztrát nejvyšší.

S ohledem na tyto skutečnosti je třeba připustit, že právní předpisy členského státu, které vylučují možnost mateřské společnosti usazené v tomto členském státě odečíst od svých zdanitelných příjmů ztráty slučující se dceřiné společnosti usazené v jiném členském státě, sledují legitimní cíle a představující naléhavé důvody obecného zájmu.

Odpověď na druhou otázku má význam i pro české daňové poplatníky, protože český zákon o daních z příjmů obsahuje ustanovení o převzetí zahraniční daňové ztráty.

SDEU odpovídá takto:

2. Pravidla pro výpočet ztrát dceřiné společnosti-nerezidenta pro účely jejich převzetí mateřskou společností-rezidentem v rámci takové operace, jako je fúze dotčená ve věci v původním řízení, nemohou vést k nerovnému zacházení ve srovnání s pravidly výpočtu, která by se uplatnila v případě, že by k této fúzi došlo s dceřinou společností-rezidentem.

Odpověď na druhou otázku tedy znamená, že výpočet výše uplatnitelné ztráty musí být „přezkoumán“ dle vnitrostátních daňových pravidel, které upravují např. výši daňových odpisů, možnost daňového uplatnění úroků z úvěru poskytnutého spřízněnou osobou či zohledňují možnosti tvorby daňově uznatelných rezerv.

SDEU se v této části plně ztotožňuje s generální advokátkou, která uvedla: Odpověď na druhou předběžnou otázku by podle mého názoru měla vypadat tak, že ztráty, které mají být zohledněny, je zásadně třeba vypočítat v souladu s daňovými právními předpisy členského státu sídla přijímající společnosti. Jak uvedla i francouzská vláda, pouze takový výpočet by totiž vedl k rovnému zacházení s tuzemskými a přeshraničními situacemi, tedy k tomu, aby bylo z daňového hlediska rovně zacházeno s fúzí s tuzemskou dceřinou společností a s fúzí se zahraniční dceřinou společností. Zásadu, že ztráty, které mají být zohledněny, musejí být vypočteny podle daňových právních předpisů členského státu sídla přijímající společnosti, je možno omezit v závislosti na příčině výpočtu ztrát, který se liší od hospodářského výsledku. Výjimky by mohly platit například pro podpůrnou daňově právní úpravu členského státu sídla přijímající společnosti – jako například vyšší odpisy – která má za následek větší ztrátu. Zde nelze vyloučit, že omezení použití takové

právní úpravy pouze na tuzemské činnosti je samo o sobě odůvodněné. To by mělo za následek, že by ztráty v tomto ohledu nemusely být vypočteny podle daňových právních předpisů členského státu sídla přijímající společnosti.

Závěr

Pro správnou aplikaci ustanovení českého zákona o daních z příjmů musí poplatníci vycházet i ze souvisejících judikátů Soudního dvora EU. Soudní dvůr považuje za legitimní své vstupy i do ryze tuzemských daňových problémů (viz příklad Foggia), kde byly odmítnuty námitky portugalské vlády o nepřislusnosti SDEU. Pokud byla směrnice v České republice implementována na přenosy daňové ztráty při tuzemských i přeshraničních fúzích, pak i pro rozhodování o daňových souvislostech tuzemských fúzí je aplikovatelná judikatura SDEU z důvodu sjednocení výkladů.

Jana Skálová

Ing. Jana Skálová, Ph.D., auditorka, daňová poradkyně, partner společnosti TPA Horwath, dále působí na VŠE v Praze, katedře finančního účetnictví a auditingu. Od roku 2003 je členkou Prezidia Komory daňových poradců ČR (KDP ČR), je autorkou či spoluautorkou několika knih se zaměřením na provázanost účetnictví a daně z příjmů právnických osob, dopadů obchodního zákoníku do účetnictví a přeměn dle českých předpisů. Odborné veřejnosti je známa zejména svou přednáškovou činností na téma účetnictví a daní, a to zejména pro Komoru auditorů ČR a KDP ČR.

Jak sám vidíte, fúze náš malý skromný podnik zcela pohltila.

Kresba: Ivan Svoboda

Rozhovor s Janem Šafránkem, partnerem advokátní kanceláře bnt attorneys-at-law

Historie přeměn za posledních 10 let

Přeměním se věnujete již dlouhou dobu.

Jakým vývojem přeměny za tu dobu prošly?

Přeměním obchodních společností se věnuji velmi intenzivně již téměř 10 let, konkrétně od roku 2005. Za tu dobu se nejen změnila právní úprava přeměn, kdy původní úprava obsažená v obchodním zákoníku byla nahrazena zvláštním zákonem o přeměňách obchodních společností a družstev, ale kdy došlo i k podstatnému rozšíření možností, jak přeměny realizovat. Dnes už to zní skoro neuvěřitelně, ale např. rozdělení odštěpením je součástí českého právního řádu teprve od roku 2006, přeshraniční přeměny potom až od roku 2008. Zatímco v počátcích mé praxe byla nejpoužívanější podobou přeměny fúze sloučením, zhruba od roku 2008 je to jednoznačně rozdělení odštěpením.

Během mé praxe jsem měl možnost realizovat a řídit desítky přeměn obchodních společností, a to jak vnitrostátních tak přeshraničních. Po celou tu dobu bylo velmi zajímavé sledovat, jak se vyvíjela a měnila podoba přeměn, a to nejen v závislosti na tom, jak se vyvíjela právní úprava, ale i v závislosti na tom, z jakého důvodu klienti k realizaci přeměn přistupovali. Zatímco v době předkrizové, zjednodušeně řekneme do roku 2009, byly přeměny realizovány téměř bezvýjimečně za účasti znalce, a jejich hlavním hnacím motorem byla mj. snaha promítnout do účetnictví zúčastněných společností hodnotu jmění stanovenou znalcem, v posledních několika letech je naopak tendence strukturovat přeměny tak, aby účast znalce nebyla nutná. Souvisí to nejen s tlakem na náklady, kdy se firmy snaží realizovat přeměny s co nejmenšími náklady na poradce (advokáty, daňové poradce, znalce, účetní, auditory), ale právě i s důvody, pro které jsou přeměny realizovány.

Typickým klientem realizujícím přeměnu do roku 2009 byl podnikatel, který úspěšně po dobu 10 let a více budoval firmu a najednou si uvědomil, že mu firma tzv. přerostla přes hlavu, že není optimálně strukturovaná a organizovaná. Typickým klientem byl dále podnikatel, který chtěl oddělit tzv. core business od případného nemovitého majetku ve vlastnictví společnosti, nebo podnikatel, který uvažoval o exitu, tedy o prodeji svých podnikatelských aktivit nebo alespoň jejich části, a realizace přeměny nebo několika navazujících přeměn měla za cíl nastavit optimální strukturu celé transakce. Vcelku běžně se přeměny využívaly i při tzv. demergerech, tedy v případech, kdy docházelo k rozdělování společného podniku několika osob (v těchto případech se typicky využíval institut

Jan Šafránek je advokát. Již několik let se vedle práva obchodních společností zaměřuje zejména na komplexní projekty přeměn společností a na koncernové právo. Je lektorem seminářů pro odbornou i laickou veřejnost; pravidelně se autorsky podílí na řadě specializovaných publikací. Je partnerem pražské pobočky mezinárodní advokátní kanceláře bnt attorneys-at-law.

rozdělení odštěpením). Nemohu samozřejmě zapomenout na postakviziční přeměny, kterými se optimalizovaly peněžní toky nezbytné k financování akvizic.

V tomto období, jak už jsem uvedl, byly přeměny realizovány téměř výlučně za účasti znalce, tedy docházelo k vypracování znaleckého posudku, kterým se oceňovalo jmění zanikající společnosti či společností v případě fúze nebo jmění rozdělované či zanikající společnosti a případně i odštěpovaných částí jmění v případě rozdělení nebo rozdělení odštěpením. Často docházelo k tomu, že před samotnou realizací přeměny byly činěny takové kroky, aby byly naplněny požadavky obchodního zákoníku, později potom zákona o přeměňách pro zpracování těchto znaleckých posudků. Důvod byl jednoduchý. Jen v případě povinně zpracovávaného znaleckého posudku mohly být výsledky ocenění promítnuty do účetnictví společností zúčastněných na přeměně, a to v souladu s účetními předpisy.

V poslední době jsou typickými klienty realizujícími přeměnu zejména nadnárodní koncerny, které optimalizují svou strukturu napříč Evropou. Často se jedná také o akciové společnosti, které mění svou právní formu na formu společnosti s ručením omezeným, a samozřejmě také o podnikatele, kteří uvažují o exitu, případně o podnikatele, kteří realizují postakviziční přeměny.

Jak byste popsal vývoj právní úpravy přeměn v České republice? Co nového přinesl zákon o přeměňách ve srovnání s obchodním zákoníkem?

Pokud bych měl srovnat právní úpravu přeměn obsaženou v obchodním zákoníku a v zákoně o přeměňách, musím konstatovat, že přeměny se realizovaly po právní stránce lépe za právní úpravy obsažené

v obchodním zákoníku. Obchodní zákoník sice neobsahoval podrobnou úpravu jednotlivých druhů přeměn, jako je tomu v případě zákona o přeměnách, vypomáhal si častými odkazy a obdobným nebo přiměřeným použitím ustanovení upravující jeden typ přeměny pro jiný typ přeměny, nicméně dle mého názoru dával celkem přesný návod, jak jednotlivé přeměny realizovat. Naproti tomu zákon o přeměnách se na první pohled tváří jako zákon s přehlednou a jasnou systematikou. Nicméně jeho první verze účinná od 1. července 2008 nedávala jasný návod, jak jednotlivé typy přeměn realizovat, a proto si praxe fakticky vypomáhala úpravou obsaženou v obchodním zákoníku (typicky tomu bylo např. v případě rozdělení odštěpením sloučením, kdy zpočátku zákon o přeměnách téměř vůbec neřešil, co dělat na úrovni nástupnické společnosti).

Co bylo a je zásadním přínosem zákona o přeměnách (včetně jeho několika dosavadních novelizací) je zjednodušení procesu přeměn. Dle úpravy obsažené v obchodním zákoníku se nebylo možné např. vzdát práva na zpracování mezitímní účetní závěrky, ocenění jmění znalcem bylo v případě rozdělení bezvýjimečně povinné, a to bez ohledu na to, zda šlo o rozdělení nebo rozdělení odštěpením, v případě rozdělení se založením nových společností bylo nutné podepisovat návrh smlouvy o rozdělení (dnešní terminologií projekt rozdělení) s úředně ověřeným podpisem atd. Zákon o přeměnách dává v tomto a mnoha dalších ohledech osobám na přeměně zúčastněným výrazně větší flexibilitu a možnost minimalizovat počet a rozsah vypracovávaných dokumentů apod. Z praktického pohledu považuji za zásadní zejména možnost téměř libovolného nastavení rozhodného dne (a to přesto, že s výjimkou přeshraničních přeměn působí rozhodný den stanovený po datu vyhotovení projektu značné praktické problémy), možnost vzdát se práva

na zpracování mezitímní účetní závěrky (tato možnost nejen urychluje proces přeměny, ale i snižuje náklady na realizaci přeměny), nepotřebnost znaleckého ocenění v případě fúze sloučením nebo v případě rozdělení (odštěpením) sloučením, pokud na úrovni nástupnické společnosti nedochází ke zvýšení základního kapitálu ze jmění rozdělované (zanikající) společnosti (což opět značně urychluje tyto procesy a rovněž podstatně snižuje náklady na jejich realizaci), možnost realizovat přeshraniční fúze apod.

Jaká je současnost přeměn?

V první řadě musím zmínit, že v posledních zhruba 12 měsících se podstatným způsobem zvýšila poptávka po realizaci přeměn. Dle mého názoru to jednoznačně souvisí s oživením na poli investic, jehož jsem ve své praxi svědkem.

Přeměny jsou v současné době součástí vytváření před- a postakvizičních struktur, oddělování jednotlivých druhů podnikatelské činnosti do samostatných entit, případně oddělování zdravých částí podnikání od těch méně zdravých (zde je však třeba postupovat velmi obezřetně, neboť určitě není dovolené, aby jedním z následků přeměny byl úpadek nebo hrozící úpadek některé ze zúčastněných společností). Velmi často se přeměn využívá namísto likvidací, a to zejména na přeměn přeshraničních.

Do budoucna bude jistě zajímavé sledovat, jakého vývoje se dostane přeměnám u jiných právnických osob než u obchodních společností. Nový občanský zákoník účinný od 1. ledna 2014 totiž v této oblasti možnosti přeměn výslovně připustil a stanovil rovněž základní pravidla přeměn, zejména u spolků, nadací a nadačních fondů.

Rozhovor vedla Jana Skálová

Test: Přeměny obchodních společností

Z nabízených možností je vždy jen jedna správná.

1. Co je fúze sloučením?

- a) Dvě či více společností zanikají a jejich jmění přechází na nově vzniklou společnost.
- b) Jedna či více společností zanikají a jejich jmění přechází na již existující nástupnickou společnost.
- c) Jedna společnost zaniká a její jmění přechází na více již existujících nástupnických společností.

2. Jak lze stanovit rozhodný den přeměny?

- a) pouze před vyhotovením projektu přeměny,
- b) pouze po vyhotovení projektu přeměny,
- c) před i po vyhotovení projektu přeměny.

3. Po jaké lhůtě mezi dnem, k němuž byla vyhotovena řádná, mimořádná, popř. konečná účetní závěrka, a dnem vyhotovení projektu fúze musí být vyhotovena mezitímní účetní závěrka?

- a) po 2 měsících,
- b) po 3 měsících,
- c) po 6 měsících.

4. Kdy provede soud zápis přeměny do obchodního rejstříku?

- a) do 10 pracovních dnů od doručení návrhu na zápis přeměny,
- b) do 15 pracovních dnů od doručení návrhu na zápis přeměny,
- c) bez zbytečného odkladu po doručení návrhu na zápis přeměny.

5. Je soud vázán návrhem na jmenování znalce pro ocenění jmění zúčastněné osoby na přeměně, resp. pro účely přezkoumání projektu přeměny?

- a) ano,
- b) ne,

- c) pouze za určitých podmínek.

6. Jakého práva, resp. jakých práv je společník zúčastněné společnosti oprávněn se vzdát?

- a) mj. práva na dorovnání, na výměnu podílů, na zaslání určitých dokumentů,
- b) pouze práva na náhradu škody,
- c) na vypracování zahajovací rozvahy u nástupnické společnosti.

7. Kdy může být schválena přeměna?

- a) Nejdříve jeden měsíc poté, co byl projekt přeměny uložen do sbírky listin obchodního rejstříku a zároveň co bylo zveřejněno oznámení o uložení projektu přeměny do sbírky listin obchodního rejstříku v obchodním věstníku.
- b) Nejdříve dva měsíce poté, co byl projekt přeměny uložen do sbírky listin obchodního rejstříku a zároveň co bylo zveřejněno oznámení o uložení projektu přeměny do sbírky listin obchodního rejstříku v obchodním věstníku.
- c) Kdykoliv po vyhotovení projektu přeměny.

8. K jakému dni nastávají účinky fúze, tj. kdy dochází k zániku zanikající společnosti a případnému vzniku nové společnosti?

- a) k rozhodnému dni,
- b) ke dni zápisu fúze do obchodního rejstříku,
- c) ke dni schválení fúze valnými hromadami zúčastněných společností.

9. Za jaké období se podává příznání k dani z příjmů právnických osob v případě, že se

nepodaří zapsat fúzi do konce kalendářního roku, tj. do konce běžného účetního období?

- a) Daňové příznání k dani z příjmů právnických osob se podává až po skončení kalendářního roku, v němž byla fúze zapsána do obchodního rejstříku.
- b) Podávají se dvě daňová příznání, a to za každé běžné účetní období.
- c) Nemá to žádný vliv na účetnictví ani daňová příznání.

10. Ke kterému datu se oceňuje jmění zanikající společnosti při fúzi?

- a) Vždy ke dni předcházejícímu rozhodný den fúze.
- b) Ke dni předcházejícímu rozhodný den fúze, pokud rozhodný den fúze předchází vyhotovení projektu fúze či ke dni zpracování poslední řádné nebo mimořádné účetní závěrky zanikající společnosti před vyhotovením projektu fúze, pokud rozhodný den fúze následuje po vyhotovení projektu fúze.
- c) K rozhodnému dni fúze.

11. Musí být v případě fúze sloučením vždy oceněno jmění zanikající společnosti?

- a) Ne, oceňuje se pouze v případě, kdy se zvyšuje základní kapitál nástupnické společnosti ze jmění, které na ní přešlo ze zanikající společnosti.
- b) Ano, výjimky neexistují.
- c) Ne, jelikož se jmění zanikající společnosti nikdy neoceňuje.

Test připravili Jan Šafránek
a Lola Laštovičková

Správné odpovědi k testu:

- 1b viz § 61 odst. 1 zákona o přeměnách, § 178 odst. 2 nového občanského zákoníku.
 2c viz § 10 odst. 3 druhá věta zákona o přeměnách: Do konce roku 2011 bylo možné stanovit rozhodný den pouze před vyhotovením projektu přeměny. Od 1. 1. 2012 je umožněno, aby byl rozhodný den přeměny stanoven i poté, a to nejpozději jako den zápisu přeměny do obchodního rejstříku.
 3c viz § 11 odst. 2 první věta zákona o přeměnách.
 4c viz § 96 odst. 2 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.
 5b viz § 29 odst. 2 druhá věta zákona o přeměnách.
 6a viz § 7 zákona o přeměnách: V tomto ustanovení je upraveno vícero práv, kterých se společník osoby zúčastněné na přeměně může vzdát, zahajovací rozvaha však musí být vypracována vždy.
 7a viz § 33 odst. 1 zákona o přeměnách.
 8b viz § 59 odst. 1 zákona o přeměnách, § 177 odst. 1 nového občanského zákoníku: Účinnost přeměny je třeba odlišovat od účinků vlivu fúze na účetnictví, kdy se od rozhodného dne jednání zanikající společnosti považuje z účetního hlediska za jednání uskutečněné na účet nástupnické společnosti.
 9a viz § 3 odst. 3 zákona o účetnictví a § 21 a písm. c) zákona o daních z příjmů.
 10b viz § 73 odst. 3 zákona o přeměnách: Do konce roku 2011 neobsahoval zákon o přeměnách výslovnou úpravu data ocenění jmění. To se změnilo novelou účinnou od 1. 1. 2012, která zohledňuje možnost, že rozhodný den bude následovat po datu vyhotovení projektu fúze.
 11a viz § 73 odst. 1 zákona o přeměnách.

k diskuzi

Účetní zobrazení záloh na podíly na zisku

Nový zákon o obchodních korporacích zavedl do českých krajů možnost výplaty zálohy na podíl na zisku. Tento pojem může připomínat tzv. interim dividend známé z anglosaského práva, nicméně se nejedná o zcela ekvivalentní nástroj. V Česku jsou zálohy na podíl na zisku novým institutem, který umožňuje statutárnímu orgánu podmíněně se podělit o zisky společnosti na základě mezitímní účetní závěrky se společníky, a to již v průběhu roku, ve kterém společnost zisk vytváří, tedy dávno před schválením řádné účetní závěrky valnou hromadou. Pro účetní a auditory tato novinka otevřela otázku, jak se s touto „podmíněnou prozatímní dividendou“ vypořádat v účetnictví a především v řádné účetní závěrce.

Rádi bychom se se čtenáři časopisu Auditor podělili o náš osobní pohled na tuto novinku. Považujeme ji za pozitivní příspěvek do českého korporátního práva. Je však zřejmé, že použití této novinky zvyšuje odpovědnost statutárních orgánů, neboť jejím využitím zřejmě stoupá jejich odpovědnost za udržení výkonnosti společnosti v období mezi rozhodnutím o výplatě zálohy na podíl na zisku a koncem řádného účetního období. To je naprosto v pořádku, neboť odpovědnost a svoboda by měly ve funkčním společenském uskupení kráčet bok po boku.

Účetní a auditoři budou u tohoto institutu řešit několik otázek, které spolu velmi úzce souvisí. První z nich je otázka, zda společnost skutečně vytvořila dostatečný zisk k výplatě zálohy na podíl na zisku. Tato otázka je úzce spjata s mezitímní účetní

závěrkou, jejíž sestavení je nutnou podmínkou pro výplatu zálohové dividendy. Zákon neukládá ověření mezitímní účetní závěrky auditorem, tato povinnost je jednoznačně vyžadována pouze v případě řádné a mimořádné účetní závěrky. Otázka správnosti mezitímní účetní závěrky je tedy svěřena do kompetence statutárního orgánu s přispěním účetního, který odpovídá za sestavení účetní závěrky. Dovedeme si představit, že si racionálně fungující statutární orgán vyžádá v případě jakýchkoli věcných pochybností ověření mezitímní účetní závěrky auditorem, aby měl

ověřený podklad pro své rozhodnutí, přestože mu to zákon neukládá. Ověření může mít formu auditu (který přináší vyšší míru ujištění) nebo prověrky (která poskytuje pouze omezené ujištění). Vzhledem k tomu, že ověření je nepovinné, je zcela na statutárním orgánu, zda a pro jakou formu se rozhodne. Můžeme poznamenat, že v kontextu mezitímního vykazování se v mezinárodním měřítku spíše uplatňuje prověrka poskytující omezené ujištění. Nicméně primární odpovědnost za rozhodnutí vyplatit zálohu na podíl na zisku leží vždy na statutárním orgánu.

Druhou otázkou je způsob účtování zálohy na podíl na zisku. Účetní předpisy poskytují v ČÚS 18 explicitní návod pro účtování na straně vyplácející společnosti. Zde je rozhodnutí o výplatě zálohy na podíl na zisku kapitálovou transakcí, která na specifickém řádku vlastního kapitálu, nazvaném „Rozhodnuto o zálohách na výplatu podílu na zisku“ snižuje vlastní kapitál, a to proti závazku vůči společníkům tuto zálohu vyplatit. Tento závazek vůči společníkům je pak vypořádán výplatou zálohy.

Běžným způsobem vypořádání tohoto nového kapitálového účtu bude na základě rozhodnutí o vypořádání hospodářského výsledku valnou hromadou jeho zúčtování proti účtu výsledku hospodaření běžného období.

ČÚS 18 dále připouští i případ, kdy roční výsledky neprokáží oprávněnost výplaty zálohy na podíl na zisku. V tomto případě vzniká dle zákona o obchodních korporacích nárok na vrácení poskytnuté zálohy, který se účtuje jako pohledávka za společníky, a to jakmile korporace zjistí, že tato situace nastala. Zde ještě poznamenejme, že právě tento případ je jednou z nuancí, které odlišují naši zálohovou dividendu od interim dividend v anglosaském pojetí.

Hluboké mlčení zahaluje oblast účtování záloh na podíly na zisku na straně jejich příjemce. Zde se dá očekávat, že se v praxi objeví dvě možná účetní řešení.

První, které můžeme pracovní nazvat „aplikace pravidla zrcadlového obrazu“, preferuje účtování přijatých záloh na podíl na zisku do výnosů běžného období, tj. období, kdy bylo rozhodnuto o výplatě zálohy, a tato byla vesměs též vyplacena, tedy inkasována účetní jednotkou. Hlavním argumentem zde je to, že snížení vlastního kapitálu plátce zálohy by mělo být kompenzováno výnosem, a tedy zvýšením vlastního kapitálu (čistých aktiv) příjemcem této zálohy. Toto pojetí se již objevilo v odborném tisku a mohlo by se tedy alespoň opticky zdát, že má navrch.

Druhé řešení, které můžeme pracovní nazvat „tradičně konzervativní“, preferuje účtování přijatých záloh na podíl na zisku jako přijaté zálohy do závazků, tj. vyčkat s výnosovým účtováním až do následujícího období, kdy bude zisk stvrzen řádnou účetní závěrkou, ověřen auditorem a podíl na zisku schválen

valnou hromadou. Hlavním argumentem je zde respektování právního stavu a statusu příjemce, jakožto příjemce zálohy. Záloha je navíc podmíněna několika podmínkami: dosažením výsledku hospodaření za celé účetní období alespoň ve výši, která umožní akcionářům odsouhlasit rozdělení zisku alespoň ve výši vyplacené zálohy, a za druhé samotným rozhodnutím akcionářů na valné hromadě. Podpůrným argumentem pak může být příklon k principu obezřetnosti a náležitý profesní skepticizmus.

Zkusme tedy dva výše uvedené přístupy podrobit analýze prizmatem českých účetních předpisů a obecně přijímaných účetních zásad. Tento teoretický přístup bohužel dnes ještě nelze konfrontovat s empirickými zkušenostmi z praxe, neboť praktické případy vzhledem k novosti tohoto nástroje v české účetní praxi dosud chybějí. Zahraniční zkušenosti jsou rámovány zahraničním právním rámcem, který vždy vykazuje určité odlišnosti a je tedy sotva použitelný, byť stojí za zmínku, že výnosové účtování záloh se např. v Německu připouští. Zkusme však český institut záloh na podíly na zisku podrobit též kritické analýze Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Pro názornost též provedeme srovnání s již zmíněnou interim dividend z anglosaského prostředí, konkrétně z Velké Británie.

K analýze a srovnání zálohové dividendy a interim dividend se nám také bude hodit, když vyjdeme z konkrétní situace fiktivní společnosti:

Společnost je dostatečně kapitalizována základním kapitálem, takže nepotřebuje udržovat ve významné výši žádné ostatní kapitálové fondy. Celý zisk tedy každoročně vyplácí a nemá žádnou významnou rezervu navyšující kapacitu k výplatě vlastníkům. Společnost je dostatečně zisková.

V průběhu roku jde vše dle očekávání a v pololetí statutární orgán rozhodne vyplatit zálohu na dividendu ve výši 35 % očekávaného celoročního zisku (z mezitímní závěrky zjistil, že v pololetí má k dispozici 50 % očekávaného celoročního zisku). Jednal tedy dostatečně obezřetně. Nicméně ve druhé polovině roku po výplatě zálohové dividendy společnost utrpí nečekanou ztrátu (relativně velkou), která absorbuje celý zisk za celý rok. Takže na konci roku je ve vlastním kapitálu jen základní kapitál minus vyplacená záloha na dividendu.

V prvé řadě je nutno vzít v úvahu, že princip zrcadlového účtování není jako účetní princip v českém účetnictví ani v IFRS nikde zakotven. Ač je v řadě případů jeho použití aplikováno a často je užitečné k němu přihlídnout, v jiných případech jeho uplatnění není možné, neboť by na jedné nebo druhé straně přineslo porušení jiných účetních principů a pravidel, které jsou nezřídka kodifikovány v účetních předpisech. Pojdme se nejprve podívat na situaci v českém účetnictví.

V § 25(3) zákona o účetnictví (ZoÚ) se setkáváme s principem opatrnosti, požadujícím zahrnout pouze zisky, kterých bylo dosaženo a vzít v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty na majetku a závazcích, které jsou známy do okamžiku sestavení účetní závěrky, i všechna snížení hodnoty. Tento princip je s principem zrcadlení v přímém rozporu. Při vzájemném střetu těchto dvou principů musí pochopitelně převážet ten, který je zakotven v předpisu.

Z právního pohledu, jak si ukážeme na našem příkladu, jde na straně příjemce o krátkodobou přijatou zálohu, a z toho lze odvodit, že nemá jiného specifického ustanovení v účetních předpisech, by se o ní mělo též tímto způsobem účtovat. Přijaté zálohy se dle Českého účetního standardu pro podnikatele č. 017 – *Zúčtovací vztahy* účtují jako závazek.

Z pohledu IFRS je v současnosti rozhodujícím standardem IAS 18, který se vztahuje též na výnosy z využití aktiv generujících dividendy. Dividenda je zde definována jako přidělení zisku držitelům kapitálových nástrojů v poměru k jejich držbě určité třídy kapitálu. Jde tedy o kategorii, která odpovídá naší výplatě podílu na zisku. Dle IAS 18 dividendy „musí být vykázány jako výnos, jakmile vznikne právo akcionářů na přijetí platby.“ Tak zní oficiální překlad z textu IAS 18 odstavec 30. Je ovšem třeba dodat, že toto ustanovení je třeba číst tak, že akcionář musí mít nepodmíněné právo na přijetí platby. Pokud je právo na přijetí nebo ponechání podílu na zisku podmíněné dalšími skutečnostmi, není možné uskutečnění platby považovat za splnění příslušných podmínek, pokud tyto ještě nebyly splněny. Tato situace je podobná účtování dotací dle standardu IAS 20. I v případě přijetí hotovosti z titulu dotace je třeba dále sledovat, zda byly splněny všechny podmínky vážící se k nároku na dotaci a teprve po jejich naplnění je možné odúčtovat závazek vykázaný v souvislosti s přijetím hotovosti. Již dříve jsme zmínili, že v českém pojetí záloh na podíl na zisku je nárok vlastníka na podíl podmíněn schválením výplaty dividendy valnou hromadou. Navíc valná hromada musí přihlížet k tomu, zda má společnost podle řádné účetní závěrky dostatečnou kapacitu k výplatě zisku, a to dokonce i ve vztahu k již vyplacené záloze na podíl na zisku. Takže, pokud valná hromada z řádné účetní závěrky zjistí, že společnost nemá pro výplatu podílu na zisku ke konci účetního období kapacitu, není možné výplatu podílu odsouhlasit a vlastníci musejí již přijatou zálohu na dividendu vrátit. V okamžiku platby zálohové dividendy tedy není splněna podmínka z IAS 18.30, z čehož pro IFRS vyplývá, že přijatá záloha se až do okamžiku rozhodnutí valné hromady musí vykazovat jako závazek.

Ještě než si naše zjištění shrneme do přehledu, pojďme se podívat, v čem se vlastně liší ona dříve

zmíněná „interim dividend“ z Velké Británie. Stejně jako v Čechách rozhoduje o výplatě interim dividend někdo jiný než vlastníci na valné hromadě. Je to výkonné vedení společnosti (directors) a podobně jako statutární orgán u nás mají tyto ředitelé povinnost se přesvědčit z mezitímní účetní závěrky, že jimi řízená společnost má k výplatě interim dividend dostatečnou kapacitu. Zároveň mají obrovskou zodpovědnost v tom, že musejí navíc vyhodnotit, že výplatou se společnost nedostane do těžkostí. A to nejen z pohledu řízení kapitálu, ale například i z pohledu likvidity. Od okamžiku, kdy deklarují rozhodnutí vyplatit „interim dividend“, až do data skutečné výplaty mají ředitelé možnost své rozhodnutí bez jakýchkoliv omezení revokovat a navíc mají povinnost vzít ho zpět, pokud by se situace společnosti nenadále zhoršila. Nicméně okamžikem platby, pokud byly splněny všechny požadavky zákona, je interim dividend *nevratná*. A to dokonce i v případě, že by akcionáři na valné hromadě zjistili, že za dané účetní období společnost vlastně žádný zisk k rozdělení nevygenerovala (například vzhledem ke zhoršenému výsledku a velké ztrátě v posledním čtvrtletí).

Mohlo by se zdát, že nemá smysl analyzovat institut interim dividend optikou českých účetních předpisů. Na druhou stranu jistě existují české společnosti s dceřinými společnostmi ve Velké Británii,

a tak i tento případ může být relevantní pro české účetní a auditory. Shrňme si tedy výsledky našeho zkoumání do přehledné maticové tabulky řešící zálohovou dividendu a interim dividend optikou českých předpisů (CZ GAAP) a IFRS.

Na závěr chceme poznamenat, že je náš článek míněn jako odborná polemika s pojetím, které se již objevilo v odborném tisku. Ačkoliv ještě není mnoho praktických příkladů, které by vytyčily nějaký směr, který bude odborná veřejnost následovat, dá se očekávat, že zastánce budou mít oba zmíněné přístupy. Také se dá odhadnout, že aplikace tzv. zrcadlového přístupu bude zřejmě u klientů populárnější, protože umožní velmi rychlý a bezproblémový

průtok dividend přes několik pater skupinových struktur. To ovšem neznamená, že je to řešení bezproblémové a bez rizika napadení pro nesoulad s českými účetními předpisy. Uvědomíme-li si novou reálnou zodpovědnost statutárních orgánů v systému nového korporátního práva, domníváme se, že značná míra obezřetnosti je namístě. Proto konzervativní řešení vycházející jak z litery současných českých účetních předpisů, tak z charakteru záloh na podíl na zisku jistě stojí za zamyšlení. Předkládáme je zde proto, aby oba přístupy měly šanci na to projít, či neprojít kritickou zkouškou argumentů a vyústit v postup, který bude v praxi činit co nejméně problémů.

Z účetní závěrky valná hromada zjistí, že za účetní období, v němž byla zálohová/interim dividend vyplacena, společnost nevygenerovala žádný zisk k rozdělení vlastníkům (v důsledku neočekávané ztráty, kterou utrpěla po vyplacení zálohové/interim dividendy).

ZÁLOHOVÁ DIVIDENDA		INTERIM DIVIDEND	
Akcionáři nemohou rozhodnout o rozdělení zisku a příjemci „zálohové dividendy“ ji musejí vrátit.		„Interim dividend“ je nevratná, pokud došlo k její výplatě v souladu se zákonem. Příjemci si interim dividend ponechají.	
Plátce dividendy			
CZ GAAP	IFRS	CZ GAAP	IFRS
Účtuje v okamžiku rozhodnutí o výplatě zálohy na podíl na zisku jako snížení vlastního kapitálu proti závazku.	Účtuje se v okamžiku výplaty zálohy na podíl na zisku jako aktivum. Společnost má až do splnění zákonných podmínek právo na vrácení dividendy. Snížení kapitálu se účtuje až v okamžiku schválení výplaty valnou hromadou plátce dividendy.	Nemá náplň (společnosti z UK neúčtují dle CZ GAAP).	V okamžiku rozhodnutí ředitelů se neúčtuje (až do platby jde o vratné rozhodnutí). Účtuje se v okamžiku výplaty zálohy na podíl na zisku jako snížení kapitálu – dividend je od okamžiku platby nevratná.
Příjemce dividendy			
CZ GAAP	IFRS	CZ GAAP	IFRS
Účtuje v okamžiku výplaty zálohy na podíl na zisku jako o závazku. Do výnosu účtuje až v okamžiku schválení výplaty valnou hromadou plátce dividendy.*	Účtuje v okamžiku výplaty zálohy na podíl na zisku jako o závazku. Do výnosu účtuje až v okamžiku schválení výplaty valnou hromadou plátce dividendy.	Účtuje v okamžiku výplaty zálohy na podíl na zisku jako o výnosu. Dividenda je od okamžiku platby nevratná.	Účtuje v okamžiku výplaty zálohy na podíl na zisku jako o výnosu. Dividenda je od okamžiku platby nevratná.

* V tabulce je prezentováno pouze konzervativní pojetí, které autoři článku považují za správné v rámci českých účetních předpisů.

Mezinárodní workshop „Účetní výkaznictví v Evropě“

Na Univerzitě Regensburg se 25.–26. září konal desátý mezinárodní workshop Účetní výkaznictví v Evropě (European Financial Reporting, EUFIN). Hlavní myšlenkou každoročního workshopu je prezentace a diskuze aktuálních otázek z oblasti účetnictví a účetního výkaznictví v evropském kontextu. EUFIN v minulosti zavítal na řadu evropských univerzit včetně VŠE v Praze (rok 2012). Odborný program workshopu byl složen ze dvou plenárních zasedání a z 38 příspěvků, jež se zabývaly účetním výkaznictvím od použití IFRS, vztahu IFRS a daní, provázanosti IFRS a investičního rozhodování přes integrované výkaznictví až po účetnictví veřejného sektoru.

První plenární zasedání mělo téma „IFRS v Evropě – Quo vadis?“, prvním vystupujícím byl Mario Abela (IFAC), který označil IFRS za lingua franca účetního výkaznictví – více než 120 zemí světa již IFRS přijalo nebo jsou v procesu přijetí. Vzdělávání v oblasti IFRS je běžnou součástí studijních a profesních programů, uživatelé a sestavovatelé účetních závěrek se aktivně zapojují do tvorby IFRS. Za určité hrozby byla označena rostoucí závislost na neúčetních proměnných a narůstající objem požadavků na zveřejňování. I přesto se očekává další světové rozpínání IFRS, více bude řešena důsledná aplikace, což může souviset i s nasměrováním IFRS od principů více k pravidlům. Jako další vystoupil Robin Jarvis (EFRAG), představil změny ve struktuře a fungování EFRAG, jenž by měl být v budoucnu při tvorbě IFRS jediným hlasem Evropy ve vztahu k IASB. Dosud byly IASB adresovány názory různých evropských organizací, což nepodporovalo jednotný směr Evropy. Vyjádřil se i k použití IFRS

pro malé a střední podniky (SME), neboť většina obchodních společností v Evropě spadá do této kategorie. Podle něj je potřeba harmonizovaných pravidel pro SME, ale jsou zde zatím bariéry, které vycházejí z porovnání nákladů a prospěchů aplikace a z politických rozhodnutí. Významným řečníkem byla i Roxana Damianov (ESMA). V červenci 2014 podepsaly ESMA a IASB protokol upravující vzájemný vztah a aktivitu ze strany ESMA, zejména v oblasti komentování existujících a navrhovaných standardů. Richard Barker (Said Business School, UK) upozornil na rostoucí komplexnost IFRS a stále větší směřování k technickým pravidlům. Výzvy pro IASB spatřuje ve větším zahrnování neúčetních informací ve výročních zprávách, neboť úprava zveřejňování těchto informací není standardizována.

Druhé plenární zasedání „Integrované výkaznictví – Budoucnost podnikového výkaznictví“ zahájil Peter Lorson (Universitat Rostock), upozornil na neuspokojené informační potřeby a vyzval k přemýšlení nad

relevantností integrovaného výkaznictví pro investory. Na příspěvek navázala Susana Penarrubia (DWS – German Asset & Wealth Management; skupina Deutsche Bank), která považuje účetní výkaznictví za primární komunikaci s investory a analytiky. Trendem účetního výkaznictví je zvyšovat objem informací, které však svojí strukturou investorům nevyhovují. Přibývají požadavky na nefinanční informace a z pohledu investorů je třeba zlepšit provázanost finančních a nefinančních informací. Praktický příklad představil Martin Schloemer (Bayer AG). Výroční zpráva společnosti Bayer AG za rok 2013 byla zveřejněna již jako integrovaná. Wienand Schruoff (KPMG) na závěr připomněl milníky ve vývoji integrovaného výkaznictví a shrnul, co koncepční rámec integrovaného výkaznictví obsahuje a čím se nezabývá.

**Libor Vašek
Marcela Žárová**

katedra finančního účetnictví
a auditingu VŠE v Praze

Vnější a vnitřní kontrola z pohledu managementu

Není na trhu mnoho knižních publikací, které by se komplexně zabývaly vnější i vnitřní kontrolou ve vzájemné provázanosti a z různých úhlů pohledu jak po teoretické stránce, tak po stránce jejího praktického zaměření. Že si autoři vybrali toto téma z pohledu managementu, není náhodné. Umožňuje to manažerům orientovat se v problematice různých druhů vnějších a vnitřních kontrol s cílem zabránit protiprávnímu jednání na různých úrovních řízení. O to víc je to aktuální po rekodifikaci občanského a obchodního práva, kdy se zvýšila trestní odpovědnost orgánů a vedení obchodních korporací. Z obsahu publikace je zřejmé, že to byl ze strany autorů úkol nesnadný a časově náročný, jak uvádějí v úvodu, nicméně skromnost zde není namístě, neboť výsledek naprosto odpovídá vynaloženému úsilí.

Sedm kapitol, do nichž je publikace strukturována, je možné obsahově rozdělit do dvou částí. První čtyři kapitoly lze považovat za teoretické zmapování problematiky vnější a vnitřní kontroly. První vstupní kapitola nazvaná *Řízení, informace a kontrola* odpovídá na otázky kdo, co a jak řídí a kontroluje, v jakém časovém horizontu a na základě jakých informací. Na to navazuje druhá kapitola *Správa a řízení společnosti (Corporate Governance)*, což je velké mezinárodní téma. Kapitola představuje jeho teoretické základy, historický vývoj a obsah Kodexu správy a řízení společnosti založeného na principech OECD. *Vybrané druhy vnějších a vnitřních kontrol* jsou obsahem třetí kapitoly. Vedle externího a interního auditu se zde popisuje význam a obsah

due diligence, podstata daňové kontroly, kontroly ze strany NKÚ, Evropského účetního dvora a dále různé kontroly dalších orgánů, např. z oblasti zdravotního a sociálního pojištění či živnostenského podnikání. Poslední čtvrtá kapitola z této části nazvaná *Vnitřní kontrolní systém* vysvětluje jeho pojetí a vymezení, vybrané nástroje a předpoklady jeho fungování. Zdůrazňuje se zde také význam vnitropodnikových směrnic jako nezbytné součásti vnitřního kontrolního systému.

Ve druhé části se publikace ve třech kapitolách věnuje různým druhům protiprávního jednání. Pátá rozsáhlá kapitola nazvaná *Podvodná jednání* vymezuje tento pojem a uvádí příklady podvodného jednání. Ty jsou pro manažery nesmírně užitečné, neboť jim podávají informaci, na jaké oblasti se při odhalování podvodného jednání, prováděného zejména ze strany zaměstnanců, zaměřit. Autoři zde také upozorňují na trestněprávní postih podvodných jednání s odkazem na trestní právo. Následuje kapitola na závažné a aktuální téma *Korupce a její vliv na ekonomiku*. V textu jsou uvedeny formy korupčního jednání a snahy některých organizací (např. Transparency International) proti němu bojovat. Tento nežádoucí společenský jev, který má negativní společenské důsledky, se snaží potírat právní řád České republiky zejména prostřednictvím soukromoprávních a trestněprávních norem. Publikaci uzavírá poslední sedmá kapitola *Praní špinavých peněz*, kterým se zastírá původ peněz zpravidla pocházejících z trestné činnosti. Vzhledem k tomu, že se jedná o celosvětový problém, je zde upozorněno jak

na mezinárodní, tak na českou legislativní úpravu.

Součástí publikace jsou dvě přílohy. První obsahuje seznam mezinárodních auditorských standardů, druhá příloha prezentuje formu a obsah třinácti vnitropodnikových směrnic z vybraných oblastí. Bohatý je i seznam použité a navazující literatury české i zahraniční.

Publikace bude jistě užitečným pomocníkem nejen pro podnikové manažery, jak napovídá její název, ale i pro široký okruh nejrozličnějších profesí a uživatelů od studentů po externí i interní auditory, právníky, ekonomické a daňové poradce i další profese, u nichž je kontrola náplní práce nebo se o oblast kontroly zajímají.

Libuše Müllerová

Název: Vnější a vnitřní kontrola z pohledu managementu

Autoři: Vladimír Králíček, Jan Molín

Vydal: Wolters Kluwer, Praha 2014

Počet stran: 232

ISBN 978-80-7478-557-3

Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele

Příručka zejména pro neprávnický

Insolvenční zákon, jenž spatřil světlo světa v roce 2006 (účinným se stal až od 1. ledna 2008), je jedním z mnoha předpisů stížených moderní chorobou úspěchanosti. Že jde o legislativní polotovár, o tom svědčí množství novelizací, jejichž počet se zatím ustálil na číslovce 25. Hodnotím-li zákon takto, je zjevné, že ani řízení jím upravené nebude vykazovat přílišné znaky koncepčnosti a přehlednosti. Tím spíše je proto namísto ocenit, že ti, kdo se na nejisté půdě insolvenční profesionálně pohybují, jsou ochotni se o své zkušenosti podělit a umožnit těm, jejichž zájmy jsou takto především dotčeny (leckdy i ohroženy), alespoň trochu se v této právní houštině zorientovat. Učiní-li tak zkušený praktik formou jednoduchou, a přece výstižnou, jak se to povedlo na tuto problematiku se specializující místopředsedkyni Krajského soudu v Hradci Králové dr. Jolaně Maršíkové, pak jest třeba nad takovým počinem zaplesat a autorce poděkovat.

Dlužníci i věřitelé co osoby často práva neznalé zde naleznou nejenom potřebná znění příslušných zákonů a vyhlášek, ale i výklad nejčastěji užívaných pojmů, a zejména se jim srozumitelně vysvětlí, co je očekává. Tedy především v čem spočívá podstata insolvenčního řízení, jaké jsou jeho jednotlivé fáze a instituty, čím jsou charakteristické a k čemu slouží. Současně se účastníci řízení dozvědí, jaká jsou jejich práva a povinnosti a jak se vyhnout

zbytečným pochybením, jež by mohla mít majetkově fatálních následků. Proto bych zde vyzdvihl pasáž dlužníku objasňující, co se po něm chce poté, kdy (třeba na základě věřitelského návrhu, s nímž nesouhlasí) bylo insolvenční řízení zahájeno, a naopak, nahlíženo na věc z pohledu věřitele, jak by měl ten postupovat, aby na svůj nárok v insolvenčním řízení něčeho dostal.

Každý ocení formuláře určené pro jednotlivé úkony, včetně rad, jak je vyplnit (což je leckdy oříškem i pro rutinéry), totéž platí i ohledně pečlivě vybraných návrhů a žalob, jimiž příslušné osoby uplatňují, či brání svá práva, ať již uvnitř vlastního insolvenčního řízení, nebo v jeho rámci vyvolaného incidenčního sporu. Příjemným bonusem jsou „Rychlé rady“, tedy návod, jak postupovat v nejčastěji se vyskytujících situacích, jakož i práce s judikaturou, kde autorka často namísto zbytečně zdoluhavého vysvětlování trefně ocituje příslušnou pasáž soudního rozhodnutí.

Je zřejmé, že zvolený formát publikace nedává přílišného prostoru k obsírnému komentáři a postihnutí všech vazeb a konsekvencí v insolvenčním řízení se vynořivších, to však zjevně nebylo účelem knihy, jež je výslovně určena co příručka osobám bez právnického vzdělání nebo pouze s právnickým minimem, které se shodou okolností octly v postavení dlužníka, nebo věřitele. Takto na dílo doktorky Jolany

Maršíkové nahlíženo sluší se konstatovat, že svému záměru poskytnout (insolvenčně) potřebným prvotní právní pomoc vsutku se ctí dostala. Žijeme-li ovšem v éře komplikovaných právních předpisů, pak je zřejmé, že se laik ve složitějších situacích bez pomoci odborníka v právu (obvykle advokáta) zjevně neobejde, nicméně seznámí-li se s tímto podařeným manuálem, bude mít přinejmenším občas příjemně hřejivý pocit, že alespoň trochu tuší, o čem ten odborník vůbec mluví.

JUDr. František Kučera
Vrchní soud v Praze

Název: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele

Autorka: Jolana Maršíková
Vydal: Linde Praha, 2014
Počet stran: 496
ISBN 978-80-7201-939-7

Co najdete v e-příloze č. 9/2014

Přístup k e-příloze Auditor

E-příloha Auditor vychází souběžně s tištěným časopisem Auditor v elektronické podobě. Pro auditory je ke stažení v uzavřené části webových stránek Komory auditorů www.kacr.cz, kam se lze dostat pod přihlašovací jménem a heslem.

Auditoři také mohou požádat o zaslání e-přílohy e-mailem na: sikorova@kacr.cz. Předplatitelům je e-příloha zaslána e-mailem.

Téma čísla – Fúze

Fúze, aneb tlustá červená linie?

Přetisk článku z www.epravo.cz se zabývá rozhodnutím Nejvyššího soud České republiky ze dne 19. června 2014, v němž se

Nejvyšší soud ČR opětovně vyjádřil k problematice neprolomitelnosti právních účinků zápisu přeměny do obchodního rejstříku.

Právo a rekodifikace

V této rubrice e-přílohy tentokrát najdete články, které se věnují problematice veřejných zakázek.

- Quo vadis, aneb 36 změn zákona o veřejných zakázkách
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a jeho současná rozhodovací praxe ve vztahu k § 118 odst. 1 zákona o veřejných zakázkách, potažmo § 66 odst. 1 písm. g) správního řádu
- Úloha autorizovaných osob z pohledu zadavatele v rámci

dnešního procesu zadávání veřejných zakázek po technické novele zákona o veřejných zakázkách

- Veřejná podpora a veřejné zakázky

Zaznamenali jsme

Tuto rubriku naplnily přetisky článků zabývajících se nesrovnalostmi v účetnictví britského maloobchodního řetězce Tesco.

- Když cenová značka rezaví
- Tesco čelí v Británii trestnímu vyšetřování kvůli účtům
- Šéf správní rady Teska odchází. Neustál účetní triky firmy

-VeL-

